

LÄÄNE-VIRU MAAKOND
RÄGAVERE VALLA VOLIKOGU

MÄÄRUS

Ulvi

10. september 2009.a. nr 99

Rägavere valla jäätmekava 2009-2013 vastuvõtmine

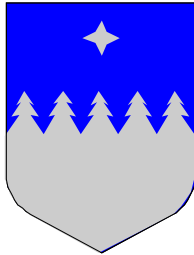
Määrus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 36⁴ ja jäätmeseaduse § 59 lõike 1 alusel,

1. Võtta vastu Rägavere valla jäätmekava aastateks 2009-2013 vastavalt lisale.
2. Määrus jõustub kolmandal päeval peale avalikustamist.

Raigo Rebane
Rägavere Vallavolikogu aseesimees

KINNITATUD

Rägavere Vallavolikogu 10.09.2009. määrus nr. 99

RÄGAVERE VALLA JÄÄTMEKAVA
AASTATEKS 2009-2013

Ulvi

SISUKORD

1. OLEMASOLEVA OLUKORRA KIRJELDUS.....	6
1.1. Asukoht.....	6
1.2. Rahvastik ja elamumajandus.....	6
1.3. Tööstus ja ettevõtlus.....	8
1.4. Sotsiaalsfäär.....	9
2. RÄGAVERE VALLA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE.....	9
Tabel 5.....	33
LISAD.....	36
LISA 1 Mõisted.....	37

SISSEJUHATUS

Käesoleva jäätmekava eesmärgiks on parendada jäätmehooldust Rägavere valla territooriumil, tagades keskkonnaohutu, majanduslikult põhjendatud ja seadusandlust järgiva jäätmekäitluse.

Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava on riiklikust jäätmekavast juhindudes koostatud kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava osa, mis käsitleb valla või linna jäätmehoolduse arendamist. Vastavalt jäätmeseadusele peab kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava sisaldama järgmist:

- 1) jäätmehoolduse olemasoleva olukorra, peamiste taaskasutatavate ja kõrvaldatavate jäätmeliikide ning jäätmete päritolu kirjeldust ja nende koguseid;
- 2) jäätmekäitluseks vajaliku loodusvara, nagu vee, turba, savi, pinnase kasutamise mahu hinnangut;
- 3) jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale;
- 4) kavandatavaid eesmärke, nagu jäätmetekke vältimine, jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine, jäätmete taaskasutamine, jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine, jäätmeveo optimeerimine;
- 5) eesmärkide realiseerimise vahendeid ja meetmeid, nagu jäätmekäitlustoimingu valik, jäätmekäitluskohtade võrgustik, meetmed ohtlike ja muude peamiste jäätmeliikide käitlemiseks, vajalikud halduskorralduslikud meetmed jäätmekava elluviimiseks, keskkonnakaitseja tervisekaitsemeetmed ning nende tagamise tehnoloogilised vahendid, meetmete rakendamise eeldatav maksumus;
- 6) kohaliku omavalitsuse organi korraldatava jäätmeveo arendamist tema haldusterritooriumil, sealhulgas korraldatud jäätmeveo piirkonna või piirkondade määramist;
- 7) jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa;
- 8) jäätmehoolduse rahastamist.

Jäätmekava koostamisel on jälgitud Eesti Keskkonnastrateegiat, Eesti Riiklikku Jäätmekava ning lähtunud Rägavere valla arengukavast (2008-2015). Lisaks seadusandluses nõutavale jäätmekava sisule sisaldab Rägavere valla jäätmekava detailset kirjeldust olemasolevatest jäätmehooldusalastest probleemidest Rägavere valla territooriumil, mille lahendamist on kogu jäätmekava ulatuses silmas peetud.

Jäätmeseadus ei sea kohaliku omavalitsuse jäätmekavale otsest kehtivusaega.

Rägavere valla jäätmekava eesmärkide püstitamisel on arvestatud nelja aastase perspektiiviga (2009-2012) ja kaudselt Euroopa Liidu direktiivides ning Eesti seadusandluses püstitatud pikaajaliste eesmärkidega.

Jäätmekava on koostatud Rägavere Vallavalitsuses.

Jäätmekava koostamise käigus on konsulteeritud jäätmekäitlust korraldavate ametkondadega ja jäätmekäitlus-ettevõtetega.

1. OLEMASOLEVA OLUKORRA KIRJELDUS

1.1. Asukoht

Rägavere vald asub Lääne-Virumaa idaosas, vallakeskus Ulvi asub Rakverest 17 km kaugusel. Läänest ja lõunas piirneb Rägavere vald Vinni vallaga, idast Sonda vallaga (Ida-Virumaa), põhjast Sõmeru ja Viru-Nigula vallaga. Valla territooriumi suurus on 172,8 km² ja asub Pandivere kõrgustiku idanõlval. Tallinnasse ja Narvasse on kaugus võrdset 120 km, naabervaldade keskused jäävad alla 15 km kaugusele.

Valda läbiv riiklik teedevõrk on tihe ja hea kvaliteediga. Teed tagavad hea ühenduse Rakverega, naabervaldadega, ühendus on Tallinn-Narva maanteega.

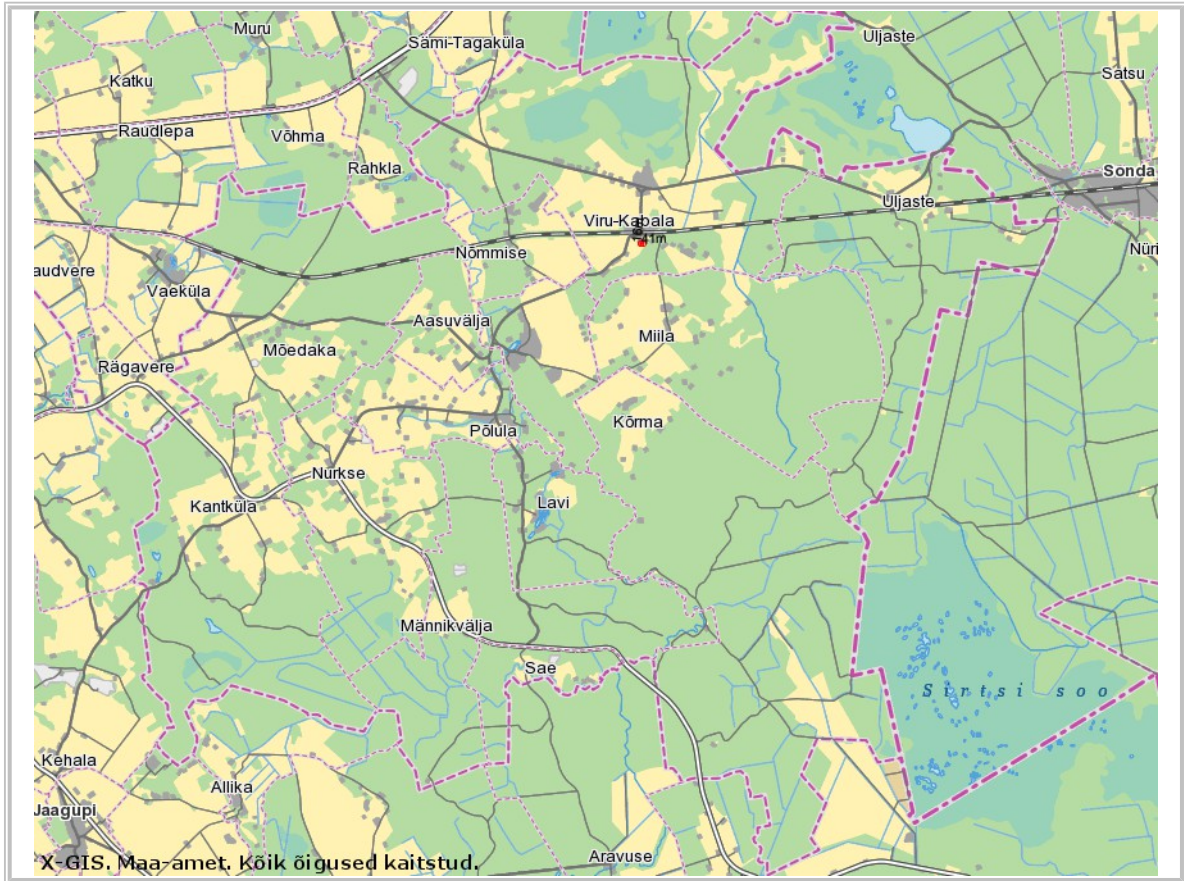
Paiknemisest tingituna on Rakvere selge tõmbekeskus, nii hariduse, tööhõive kui ka kaubanduslikus ja kultuurilise mõttes.

Joonis 1. Rägavere valla kaart

1.2. Rahvastik ja elamumajandus

Rägavere vallas on 14 küla (vt Joonis 1), suurim neist on Ulvi küla. 01. jaanuari seisuga 2009. oli vallas registreeritud elanike arv 990. Rahvastiku tihedus vallas on suhteliselt väike 6,1 in/km².

Joonis 2 Rägavere valla külad

Tabelis 1 on ära toodud Rägavere valla elanike arv külade kaupa 2003-2009.aastal

Tabel 1

Rägavere valla elanike arv 2003-2009. aastal

	01.01.03	01.01.04	01.01.05	01.01.06	01.01.07	01.01.08	01.01.09
Aasuvälja	20	25	22	25	25	22	25
Kantküla	55	54	57	61	57	51	52
Kõrma	25	24	21	23	19	19	21
Lavi	41	40	40	44	46	47	50
Miila	38	41	41	35	37	35	33
Männikvälja	29	21	27	26	22	22	21
Mõedaka	58	70	64	66	65	58	58
Nurkse	60	65	63	68	67	60	61
Nõmmise	42	42	42	33	32	33	35
Põlula	85	79	74	66	61	62	62
Sae	-	7	7	7	9	9	9
Uljaste	57	55	54	52	50	52	52
Ulvi	358	355	365	369	356	342	345
V-Kabala	195	185	178	175	173	166	166
KOKKU	1063	1063	1055	1052	1019	978	990

Elamufond on 98% ulatuses eraomandis. Vallas on 272 ühepereelamut ja 12 korterelamut. 1. jaanuar 2005. a seisuga elas Rägavere vallas 493 perekonda.

Tööealiste elanike arv vallas on 606 (mehed 18-63.a. ja naised 18-59.a).

1.3. Tööstus ja ettevõtlus

Valla majanduse elujõulisus sõltub siin paiknevate ettevõtete konkurentsivõimest. Ettevõtlus on kohaliku majanduse aluseks. Ettevõtete rohkus ja hästitasuvate töökohtade olemasolu tagavad omavalitsuse tulubaasi suurenemise laekuvate maksude näol ning inimestele kõrgeid sissetulekuid ja sellest tingitud elatustaseme tõusu tarbimistaseme ja maksujõudluse põhjal.

Ettevõtlus Rägavere vallas on peamiselt seotud põllumajandusega ning puidu töötlemisega. Ligikaudu pooled ettevõtetest paiknevad Ulvi külas, kus elab umbes kolmandik valla kogurahvastikust. Teistest mõnevõrra aktiivsem majandustegevus on ka Põlulas, kus paikneb kalakasvatusteskus ning põllumajandusettevõtted, samuti aga valla ainus kool. Suuremad ettevõtted ja nende tegevusalad ning töötajate arv on toodud tabelis 2.

Ettevõtted Rägavere vallas

Tabel 2

Ettevõtte	Töötajaid	Asukoht	Tegevusala
RE Põlula Kalakasvatusteskus	10	Põlula	kalakasvatus, -turism
OÜ Valem	5	Ulvi	transporditeenused
OÜ Maasikamäe Piimakari	9	Põlula	põllumajandusloomad ja -linnud
OÜ Maasikamäe Lihakari	4	Põlula	põllumajandusloomad ja -linnud
OÜ Alumiste SV	18	Lavi	puidutööstus ja saeveskid
OÜ Miila Viss	10	Miila	Põllumajandus
OÜ M.K.Reis-X	4	Viru-Kabala	Transporditeenused
OÜ Raatma talu	6	Viru-Kabala	puidutööstus- ja transporditeenused
OÜ Grunder puit	15	Ulvi	puidutööstus
FIE Samblamäe talu	3	Mõedaka	turism, majutus
OÜ Rägavere Perearstikeskus	4	Ulvi	meditsiin
Põlula sidejaoskond	4	Ulvi	postiteenused
OÜ Sedeo	6	Ulvi	puidutöötlemine
OÜ Norkess	4	Ulvi	põllumajandus
OÜ Trendekon	8	Kantküla	puidutöötlemine
FIE Sirje Pahtma Lemusoo Talu	2	Nurkse	põllumajandus
OÜ Expertline	5	Ulvi	transporditeenused
OÜ Awe&Aser	4	Viru-Kabala	põllumajandus

Metsa majandamise ning puidu töötlemisega tegeleb 6 ettevõtet .

Põllumajandusliku tootmisega tegeleb põhiliselt 7 suuremat tootmistalu või osühingut, st nende ettevõtete ja talude põhisissetulek saadakse põllumajandussaaduste tootmisest, esmasest töötlemisest ja turustamisest.

Olulisemate valdkondade hulka kuuluvad ka teeninduse valdkond, kuid peamiselt on tegemist transporditeenuse pakkumisega, mis oluliselt ei mõjuta vee ja kanalisatsiooni arengut vallas.

Oluline osa valla majandustegevuses on ka vallavalitsusel koos oma allasutustega (kool, lasteaed, hooldekodu, raamatukogud, Mõedaku Spordibaas jne).

Tabelis 3 on toodud Tööturuameti andmed Rägavere vallas registreeritud töötute arvu kohta.

Tabel 3

Registreeritud töötute arv kohalikes omavalitsusüksustes

	31.01.09	28.02.09	31.03.09	30.04.09
.Rägavere vald	28	31	31	40

1.4. Sotsiaalsfäär

Rägavere vallas saab omandada põhiharidust Põlula põhikoolis. Alates 1966.aastast on Ulvis ka Ulvi lasteaed. Lasteaed asub praegu ühes hoones Ulvi hooldekoduga, mis avati 06.03.1999.aastal ja kus on 16 hoolealust.

Valla kultuurielu peamiseks keskuseks on Rägavere Valla Rahva Majas tegutsev Ulvi klubi. Klubis töötab 9 ringi, neist 6 täiskasvanutele ja 3 laste. Uljaste küla sündmuste keskne koht on Uljaste külatuba.

Vallas töötab ka kaks raamatukogu. Ulvi raamatukogu teeninduspiirkond on Ulvi, Põlula, Aasuvälja, Mõedaka, Kantküla, Nurkse, Männivälja, Lavi küla. Raamatufondi suurus on 12133. Viru-Kabala Raamatukogu fondi suurus on ca 9000 ja raamatukogu täidab suures osas ka külaklubi ülesandeid ja on infovahetuse koht.

Sportimisvõimalused on vallas olemas, kuid vähe. Põhikooli juures on vähendatud mõõtmetega staadion ja korvpalliväljak. Palliväljak on ka Viru-Kabala ja Ulvi külas.

Rägavere vallas on ka Mõedaku SB, mis on Rägavere vallal omandis. Mõedaku SB on eeskätt suusaspordi vajadusi arvestav, kuid suvel on seal võimalik mängida ka tennist ja korvpalli ning teha tervisejooksu suusaradadel. Tervishoiu teenuse kättesaadavus on Rägavere vallas rahuldav. Valla elanike vajadusi katavad põhiliselt Ulvi perearstikeskus, kus võtab patsiente vastu perearst Ruth Pulk ja velsker Merike Karjane. Ambulatooriumis teostatakse füsioteraapialisi protseduure ning laboratoorseid analüüse. Kohapeal tehakse elektriravi ja massaaži, veresuhkru-, kolesterooli-, uriinianalüüse, EKG uuringuid. Bakterioloogilised analüüsid ja vere biokeemilised analüüsid saadetakse Rakvere Haigla laborisse. Hambaravi teenust pakub Ulvi Hambakabinet (stomatoloog Kaie Teder). Lähim kõrgema astme meditsiiniline teenindus asub Rakveres. Vallas puudub apteek.

2. RÄGAVERE VALLA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE

Valdavalt tulenevad keskkonnariskid

liiga intensiivsest kaevandamisest või kaevandamisel keskkonnanõuete eiramisest ohtlike ainete käitlemisega seotud ettevõtlustegevusest elamuehituse laiendamisest

olmejäätmete hulga ja nende käitlemise viisist Sealjuures on eesmärgiks probleemide ennetamine jäätmete hulga ja nende ohtlikkuse vähendamisega. Puhas elukeskkond on üheks eelduseks atraktiivse elukeskkonna kujunemisele.

Käesoleval ajal paikneb Sõmeru valla territooriumil *Ussimäe prügila, mis on suletud 16.07.2009.a.* Sõmeru valla ega ka Pandivere kõrgustikul paiknevate naaberoma-valitsuste piires ei ole jäätmete ladustamist kohalikesse prügilatesse tänapäevaste keskkonnanõuete kohaselt võimalik korraldada.

Jäätmete lõppladestus jääb väljapoole Lääne-Viru maakonda.

MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus

MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus on Lääne-Viru maakonna 15. omavalitsuste poolt loodud mittetulundusühing maakondliku jäätmekeskuse väljaehitamiseks (aadressiga Vinni vald, Piira küla) ning maakonna jäätmekäitluse koordineerimiseks. Tulenevalt Jäätmeseadusest suletakse senine ladestusala (Rakvere/Ussimäe prügila) 16 juuliks 2009. Lähtuvalt EU ja EV õigusaktidest tuleb jäätmekäitluses juhendada keskkonناسäästlikkusest ning võimalusel jäätmeid taaskasutada.

Esialgse kontseptsiooni kohaselt oli Lääne – Viru Jäätmekeskuse juurde kavandatud sorteerimisliin olmejäätmete sorteerimiseks. Tulenevalt tõsiasiast, et Tallinna Jäätmete Sorteerimise Tehas lõpetas oma tegevuse 2007.a. lõpul tootes viimasel aastal ligi 10 milj. krooni kahjumit, siis segaolmejäätmete sorteerimine kavades on tulevases Lääne – Viru Jäätmekeskuses loobutud. Edaspidi nähakse ette segaolmejäätmete sorteerimise asemel nende pressimist. Aastaseks tootmisvõimsuseks on planeeritud ca 20 000 tonni segaolmejäätmeid aastas. Seega on rajatava Lääne – Viru Jäätmekeskuse näol tegemist jäätmekäitlusrajatisega, kus hakkab toimuma segaolmejäätmete pressimine ja ümberlaadimine, ohtlike jäätmete vaheladustamine ning suuremõõtmeliste jäätmete demonteerimine. Kõigi eelduste kohaselt peaks Lääne – Viru Jäätmekeskus valmima 2009. aasta lõpuks. Pressitud segaolmejäätmed viiakse edasi lähimasse nõuetele vastavasse prügilasse või jäätmete põletustehasesse. Seega peale Rakvere Ussimäe prügila sulgemist (16.07.2009) tuleb segaolmejäätmeid vedada kuni Lääne – Viru Jäätmekeskuse valmiseni lähimasse nõuetele vastavasse prügilasse.

Võimalikud variandid Rägavere valla jaoks on:

Uikala prügila Ida-Virumaal

Uikala prügila on 2002. aastal avatud kaasaegne prügila Ida-Virumaal Uikalas.

Prügila on 12 ha suurune ja läks maksma 32 miljonit krooni. Jäätmekäitlusala on jaotatud neljaks ladestusalaks, mis rajatakse ja võetakse kasutusse järk-järgult.

Uikala prügilasse võib ladestada kuni 155 tuhat tonni jäätmeid aastas. Ladestada võib segaolmejäätmeid, ehitu- ja lammutusprahti, tööstuste tavajäätmeid.

Prügilas töötab 35-tonnine prügipress ja nõrgvett käideldakse kaasaegse pöördosmoos-seadmega. Prügila arvutuslik kasutusiga kestab 2028. aastani. Pärast kõikide ladestamisalade täitumist kaetakse prügila nõuetekohaselt kinni.

Sillamäel tegutsev Ecocleaner OÜ prügila, kus toimub segaolmejäätmete aeroobne käitlemine ehk kompostimine, milline on hetkel ainulaadne töötlemine Eestis.

Jõelähtme prügila Tallinna lähedal

Torma prügila Jõgevamaal Torma vallas

tulevikus Iru prügipõletustehas, kus planeeritakse põletada sorteerimata kokkupressitud olmeprügi toasooja tootmise eesmärgil.

Jäätmete masspõletus võimaldab alandada jäätmekäitluse hindu elanikonnale, kuna Iru on valmis pakkuma jäätmekogujatele odavamalt gate fee'd/väravatasu, kui seda teevad jäätmete ladestusalasid haldavad ettevõtted.

Uus nõuetele vastav prügipõletusplokk valmib 11.11.2011.

Kehtiv Jäätmeseadus ütleb:

§3. Tavajäätmed

Tavajäätmed on kõik jäätmed, mis ei kuulu ohtlike jäätmete hulka.

§15. Jäätmete taaskasutamine ja taaskasutamismoodused

(1) Jäätmete taaskasutamine on jäätmekäitlustoiming, millega jäätmed või neis sisalduv aine või materjal võetakse kasutusele toodete valmistamisel, töö tegemisel või energia tootmisel, või seda ettevalmistav tegevus. Jäätmete energiakasutus on jäätmete taaskasutamismoodus, kus põletuskõlblikke jäätmeid kasutatakse energia tootmiseks nende põletamisel eraldi või koos muude jäätmete või kütusega, kasutades ära tekkinud soojuse.

§16. Jäätmete töötlemine

(1) Jäätmete töötlemine on nende mehaaniline, *termiline*, keemiline või bioloogiline mõjutamine, kaasa arvatud sortimine ja pakendamine, mis muudab jäätmete omadusi eesmärgiga vähendada jäätmete kogust või ohtlikkust, hõlbustada nende käitlemist või kõrvaldamist või tõhustada nende taaskasutamist.

Jäätmete töötlemiseks ei loeta nende kokkupressimist jäätmete mahu vähendamise eesmärgil, nagu vedamisel või ladestamisel prügilasse.

Eelnevale toetudes on MTÜ Lääne-Virumaa Jäätmekeskus sõlminud OÜ Iru Elektri jaamaga Heade Kavatsuste protokoll (03.sept.2008), mille taust lühidalt on järgmine:

OÜ Iru Elektri jaam

OÜ Iru Elektri jaam on käivitanud projekti „*Soojuse- ja elektrienergia koostootmine tava- ja olmejäätmetest*”. Projekti eesmärk on segaolmejäätmete ladestamisega kaasnevate keskkonnamõjude vähendamine ning Tallinna ja Maardu sõltuvuse vähendamine maagaasist ning odavama soojuse- ja elektrienergia tootmine. Selleks rajatakse 2011 aasta sügiseks uus jäätmepõletusplokk, mille põletusmaht on *220 000 t/a ning uus plokk vastab kõigile keskkonnanõuetele*. Toimub olmejäätmete taaskasutamine soojuse ja elektrienergia oostootmiseks. OÜ Iru Elektri jaam võtab pärast uue soojuse ja elektrienergia koostootmiseploki valmimist vastu Lääne-Viru maakonnast MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskuselt või tema volitatud isikult segaolmejäätmeid masspõletamisele suurusjärgus *20 000 tonni aastas*, ning segaolmejäätmete vastuvõtutasu (gate fee/väravatasu) kujundamisel lähtutakse põhimõttest, et see *ei moodusta üle 85% Jõelähtme prügila väravatasust*.

Konkreetsed eesmärgid:

Olmesfääris tekkivate ohtlike jäätmete kogumiseks elanikkonnalt ning nende viimiseks käitlusettevõttesse on otstarbekas kasutada püsivaid kogumiskonteinereid elamispiirkondadele võimalikult lähedal või teostada kogumisreide vähemalt kaks korda aastas.

Tiheasustusaladel rajada jäätmemajad.

Vajalik on jäätmete hulga vähendamine ja selleks inimeste teadlikkuse tõstmine jäätmete käitlemisel – komposteerimine, jäätmete sorteerimine, ohtlike jäätmete eraldi kogumine.

Rangelt tuleb jälgida, et jäätmeid ei veetaks metsa, karjääridesse, tühermaadele. Kõik isetekkelised prügi mahapaneku kohad likvideerida võimalikult kiiresti, et vähendada sinna veetava prügi kogust.

Vastavalt jäätmeseadusele on jäätmehoolduse (st jäätmealase teabe levitamine, jäätmealane nõustamine ja jäätmehoolduse kavandamine või muu tegevus, mille eesmärk on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset) arendamine pandud kohalike omavalitsusorganite õlule.

Konkreetselt seab jäätmeseadus kohalikele omavalitsustele *kohustuse organiseerida korraldatud jäätmevedu* (kehtestades samas jäätmeliigid, millele korraldatud jäätmevedu

kohaldatakse) ning korraldada kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumine ja nende üleandmine jäätmekäitlejatele.

Kuid vastavalt jäätmeseaduse § 135. Korraldatud jäätmeveo korraldamine (2) Kohaliku omavalitsuse üksusele, mille haldusterritooriumil elab vähem kui 1500 inimest, korraldatud jäätmeveo korraldamise kohustus käesoleva seaduse §-de 66–69 tähenduses ei laiene, seega Rägavere vallas ei ole korraldatud jäätmeveo korraldamise kohustust.

Lähiajal on seoses keskkonnamaksude rakendamise ja kulupõhise majandamisega jäätme-
käitlustasud oluliselt tõusmas. Rägavere valla piirkonnad jäävad piisavalt lähedale rajatavale Lääne-Virumaa Jäätme keskusele, mis hakkab asuma Vinni vallas Piira külas, suletud Ussimäe prügila vahetus läheduses.

2.1. Olmejäätmed

Olmejäätmete teke maakondade kaupa

Uuring on läbi viidud 2005.aastal

Maakond % Olmejäätmete teke Inimese kohta

- Tallinn kg kg
- Harjumaa 47,7 232104 445
- Tartumaa 12,5 60972 410
- Ida-Virumaa 10,3 50015 288
- Pärnumaa 7,4 35892 402
- Järvamaa
- Raplamaa 4,3 21038 280
- Lääne-Virumaa 3,8 18457 278
- Viljandimaa 3,3 16168 286
- Saaremaa 2,2 10665 303
- Võrumaa 2,0 9789 253
- Läänemaa 2,0 9594 343
- Jõgevamaa 1,6 7646 204
- Valgamaa 1,4 6818 196
- Põlvamaa 1,0 5308 167
- Hiiumaa 0,5 2532 247

Kokku: 100,00 487000 361

Olmejäätmed on levikult üks peamisi jäätmeliike, need tekivad kõikidel elualadel, nii kodumajapidamises kui ka tööstuses. Olmejäätmete tekitamisel osaleb praktiliselt kogu elanikkond.

Olmejäätmed on oma olemuselt heterogeensed, muutudes nii ajas kui ka ruumis.

See on tingitud tarbimise struktuurist, eluaseme iseloomust ja võimalusest jäätmeid tekkekohas käidelda. Tuntavad erinevused on maal ja linnas tekkivate olmejäätmete koostises. Samuti sõltub olmejäätmete koostis aastaajast, seda eriti maal.

Rägavere vallas ei ole uuritud olmejäätmete koostist, seega tuleb siinkohal tugineda teistele Eestis korraldatud uuringutele. Erinevates uuringutes on kasutatud erinevaid meetodikaid ja seepärast on tulemused vaid teatud mõõndustega võrreldavad. Ulatuslikum olmejäätmete koostise uuring Eesti erinevates piirkondades viidi läbi 2000. aastal Tallinna eri linnaosades, Pärnus, Raplas, Aravetel, Kuusalus ja Loo asulas. Need uuringud näitasid, et uuritud jäätmete massist moodustasid orgaanilised jäätmed keskmiselt 42,1%, paber, papp ja kartong 25,3%, klaas 2,7%, metall 3,8%, plast 11,6%, puit 3,3%, püsijäätmed 6,7%, komposiitmaterjalid (k.a. kartongil põhinevad joogipakendid) 3,7%, tekstiil 0,9% ja ohtlikud jäätmed 0,2%. Pakendijäätmete kaaluosa olmejäätmete üldmassis on kuni 30%, mahult isegi kuni 60%.

2.2. Pakend ja pakendijäätmed

Pakendijäätmete liike ja koguseid on Eestis võimalik hinnata, kui uurida olmejäätmete koostist. Sellealaseid uuringuid on Eestis episoodiliselt tehtud.

2000. aastal läbiviidud olmejäätmete koostise valikuuringu tulemused võimaldasid hinnata olmejäätmete koostises olevate pakendijäätmete osa.

Pakendijäätmete ligikaudne kaaluline osa olmejäätmete üldmassist oli selle uuringu kohaselt 25-30%. Mahuliselt oli pakendijäätmete osa isegi ligi 60%.

Nende andmete põhjal võib öelda, et Eestis tekib aastas 120 000-130 000 tonni pakendijäätmeid, mis on ühe inimese kohta aastas kuni 85 kg pakendijäätmeid.

Seda toetab ka 2002.a. läbi viidud statistiliste andmete alusel tehtud pakendikoguste uuringu ja pakendiregistri andmete analüüs. Seega tõenäoliselt tekib Rägavere vallas ca 85 t pakendijäätmeid aastas.

Pakendi tekke ja olmejäätmete koostise uuringud on näidanud, et olmejäätmete koostises olevatest paberi- ja papijäätmetest moodustab üle 50 % papp- ja paberpakend, klaasjäätmetest ligi 100 % on klaaspakend, metalli- ja plastijäätmetest ligikaudu 80 % moodustavad vastavad pakendijäätmed. Samuti moodustavad pakendijäätmed olulise osa puit- ja komposiitmaterjalist.

Kaudselt võib eespool toodud andmete põhjal hinnata ka erinevate pakendimaterjalide osa pakendijäätmetes: paber ja papp 43 %, klaas 24 %, plast 17 %, metall 8 %, puit 8 % ja muu 1%.

Tänu Pandipakendi süsteemi rakendamisele alates 2005.a. on oluliselt vähenenud plast ja klaaspakendi osakaal jäätmetes. Hinnanguliselt ca poole võrra võrreldes eelnenud perioodiga. Rägavere valla on pakendikonteinerid paigaldatud:

Ulvi külas(2 tk)

Viru-Kabala külas

Uljaste külas

Kantküla külas

Plaanis on veel paigaldada konteinerid Mõedaka külasse, Miila külasse ja Põlula külasse ja teistesse küladesse.

2.3. Biolagunevad jäätmed

Biolagunevad jäätmed on orgaanilised jäätmed, mis lagunevad bakterite, mikroorganismide ja seente toimel – toidujäätmed, aia- ja haljastusjäätmed, reoveesete jmt.

Olemasoleva jäätmestatistika järgi ei ole võimalik hinnata tekkivate biolagunevate jäätmete kogust. Kui lähtuda Tallinna kodumajapidamistes tekkivate olmejäätmete koostamise ja koguse uuringust, siis tekitab inimene keskmiselt 101 kg biolagunevaid jäätmeid, seega võiks Rägavere valla elanikkond tekitada ca 101 t biolagunevaid jäätmeid aastas. Eramajaomanikud komposteerivad biolagunevaid jäätmeid oma aedades, kortermajade elanikudenamasti majade läheduses asuvatel aiamaadel. Eraldi kompostimisväljakud biolagunevate jäätmete kompostimiseks vallas puuduvad.

Biolagunevatele olmejäätmetele lisanduvad ka teised biolagunevate jäätmete liigid – reoveesete, puidujäätmed, loomsete ja taimsete kudede jäätmed jt.

Reoveepuhasti asub Ulvi külas, (tüüp BIO 100 + 2 biotiiki).

Reoveesetted vajadusel komposteeritakse. Biolagunevate jäätmete üheks käitlusvõimaluseks Rägavere vallas on nende kompostimine erakinnistule rajatud Viru-Kabala kompostimisväljakul. Praegu komposteeritakse reoveesetteid Roodeväljal. Sellega tegeleb AS Eesti Kompost. Käesoleval hetkel on neil menetluses detailplaneering ning toimub KMH (keskkonna mõjude hindamine). Orienteeruv valmisolek nende poolt biolagunevate köögi- ja pargijäätmete vastuvõtuks Roodeväljale on lükkunud 2010 aastasse. Lähtuvalt poolleiolevast

detailplaneeringust ja KMH-st ei ole MTÜ Lääne-Virumaa Jäätmekeskusel, kuhu kuulub teiste omavalitsuste hulgas ka Rägavere vald, ja AS Eesti Kompostil koostöökokkuleppeid veel sõlmitud.

Konsultatsioonid on olnud tihedad ja nende huvi selles osas jätkuv. Eesti Kompost tegutseb käesoleval hetkel Saaremaal ja Lääne-Virumaal. Roodeväljale planeeritakse käitlemisüksust kogupinnaga ca 10 ha. Asutakse kompostima mitmesuguseid biolagunevaid jäätmeid (reoveesete, loomsed jäätmed, bioloogilise köögijäätmed, haljastusjäätmed jne). Planeeritav maksimaalne võimsus on 150 000 tonni käideldavaid biojäätmeid aastas.

Üldkasutatavatel haljasaladel, parkides ja kalmistutel tekkivad jäätmed on valdavalt orgaanilised jäätmed, mis sisaldavad teataval määral ka muid jäätmeid – metall, klaas, keraamika jm. Peamiseks käitlusviisiks on nende komposteerimine tekkekoha läheduses, väike osa ladestatakse prügilas, osaliselt ladestatakse neid ka põllumajandusettevõtete sõnnikuhoidlates.

2.4. Ehitus- ja lammutusjäätmed

Igasugune ehitus- ja lammutustegevus toob kaasa jäätmete tekke. Ehitus- ja lammutusjäätmetes sisalduvat plasti, metalli, klaasi, paberit, puitu on võimalik taaskasutada. Potentsiaalselt võivad ehitusjäätmed sisaldada ka ohtlike aineid nagu asbest, keemiliselt töödeldud puit jne.

Statistilistes arvutustes eeldatakse, et iga valla elaniku kohta tekib 100 kg ehitusjäätmeid aastas. Seega oleks Rägavere vallas tekkivate ehitus- ja lammutusjäätmete kogus aastas ca 100 tonni.

Ragn-Selli poolt on võetud Rakvere Jäätmekeskuses vastu erinevaid ehitus ja lammutusjäätmeid ka Rägavere vallast, koguste kohta andmed puuduvad.

Kogu tekkivat ehitus- ja lammutusjäätmete kogust ei suunata kindlasti prügilasse, märkimisväärne osa neist taaskasutatakse või käideldakse muudel viisidel (näiteks kasutatakse kohapeal täitena, puitu kasutatakse kütusena, metall ning ohtlikud jäätmed antakse üle käitlejatele). Ehitustöödel tekkinud pinnast kasutatakse ehituspiirkonna läheduses olevate pinnaebatasuste täitmiseks. Seega võib tegelikku ehitusjäätmete teket hinnata veelgi suuremana.

2.5. Ohtlikud jäätmed

Kodumajapidamistes tekkivad ohtlikud jäätmed.

Kodumajapidamises tekib hulgaliselt ohtlike jäätmeid, mis tänu elanikkonna väikesele keskkonnateadlikkusele satub suures osas tavajäätmete hulka ja koos nendega prügimäele. Vastavalt jäätmeseadusele on kohaliku omavalitsuse ülesanne korraldada kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumine, mis ei tähenda, et kohalik omavalitsus oleks kohustatud seda tasuta tegema.

Rägavere vallas korraldati 2008 elektroonika romude mobiilne kogumine, mille käigus koguti ca 7 m³ vanu elektroonikaseadmeid.

Rägavere vallas on plaanis mobiilsete kogumisringide käigus on koguda elanikelt mitmesuguseid erinevaid ohtlike jäätmeid: õli- ja värvijäätmeid, vanu ravimeid, patareid ja akusid, pestitsiide, kodukeemiat, luminescentslampe ja elavhõbedajäätmeid.

Ohtlike jäätmete tekkekoguse arvestamisel on kasutatud „Tallinna kodumajapidamistes tekkivate olmejäätmete koostise ja koguse uuringut”, mille sorteerimisjuhendi kohaselt on ohtlikud jäätmed akud, patareid, õlid, ravimid, küünelakid, lahustid, värvid, päevavalguslambid, kraadiklaasid, liimid, happed, fotokemikaalid, värvikemikaalid, tolmavat asbesti sisaldavad materjalid, ilutulestiku- ja signaalraketid ning erinevad süütematerjalid. Uuringu andmetel

tekib kodumajapidamises keskmiselt 2,11 kg ohtlike jäätmeid aastas elaniku kohta (kg/in/a) (aritmeetiline keskmine leitud Põhja-Tallinna, Pirita ja Nõmme linnaosade andmetest).

aluseks on võetud Tallinna kodumajapidamistes tekkivate olmejäätmete koostise ja koguse uuringud, kui viimane ning kõige põhjalikum seni Eestis tehtud sarnane uuring. Samas, Tallinna linnas on elanikkonnal märkimisväärselt rohkem võimalusi käidelda kodumajapidamistes tekkivaid ohtlike jäätmeid nõuetekohaselt. Seega võib eeldada, et Rägavere valla elanikkonnal tekib ohtlike jäätmeid enam kui eelpool viidatud Tallinna jäätmeuuringu põhjal arvestuslikult leitud 2,11 kg elaniku kohta aastas, mis Rägavere valla elanike kohta tuleks kokku ca 2110 kg.

Ohtlike jäätmete teke ja kogumine ettevõtetes

Vastavalt riiklikule ohtlike jäätmete kogumise ja käitlemise kontseptsioonile on ettevõtluses tekkinud ohtlike jäätmete kogumine ning üleandmine käitlejale ettevõtja kohustuseks. Ettevõtte võib vedada oma tegevuses tekkivad ohtlikud jäätmed oma vahenditega käitlusesse, kuid sellisel juhul peab ettevõtjal olema ka vastav jäätmeluba. Enamlevinuks ning ettevõtjale valdavalt mugavamaks mooduseks on ka transporditeenuse ostmise käitlejatelt.

Rägavere vallas tegutsevad ettevõtted annavad käitlemiseks peamiselt mitmesuguseid vanaõli jääke ja muid õlidega seonduvaid jäätmeid, akusid ja päevavalguslampe. Ettevõtetes tekkivate ja käitlemiseks üleantavate ohtlike jäätmete koguste kohta puudub usaldusväärne statistika. Kuna tegelikkuses ei anta kõik tekkinud ohtlikud jäätmed üle nõuetekohasele

käitlemisele, osa neist ladustatakse ning antakse eeldatavasti üle tulevikus, väikene osa aga taaskasutatakse (näiteks vanaõlid taaskasutatakse metsa ülestõtamisel saeõlina, teataval määral ka põletatakse)

2.6. Jäätmetekke prognoos

Olmejäätmete tekke vähenemist ei ole ette näha, sest suurenev tarbimine ja elanike ostujõu tõus soodustavad tekkivate jäätmekoguste suurenemist. Lõppladestamisele suunatud jäätmekogused saavad hakata vähenema vaid siis, kui järjest rohkem jäätmeid suunatakse taaskasutusse. Selleks annab võimalusi pakendijäätmete kogumissüsteemi rakendumine ja teiste jäätmeliikide kohtsortimise arendamine.

Ladestatavate olmejäätmete kogust vähendab ka paranev järelevalve jäätmekäitluse üle (Keskkonnaministri 29. 04. 2004. a. määrus nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“ kehtestab prügilatele kohustuse rakendada ranget kontrolli ladestatavate jäätmete üle), mille tulemusel peaks paranema jäätmestatistika kvaliteet ning olema välistatud olukord, kus olmejäätmetena ladestatakse muid jäätmeliike. Kirjeldatud olmejäätmete koguse vähenemine on võimalik üksnes muude jäätmeliikide koguste suurenemise arvelt. Võib oletada, et olmejäätmete teke suureneb peamiselt tarbimise kasvu arvelt umbes 3 kuni 5 protsenti aastas.

Kõrvaldamist vajavate olmejäätmete koguse muutused tulenevad eelkõige muutustest tarbimisstruktuuris, vähemal määral ka teistest asjaoludest.

Eestis prognoositakse seoses tarbimise kasvuga olmejäätmetes sisalduvate pakendijäätmete keskmise koguse kasvu praeguselt 85 kg-lt elaniku kohta aastas 125 kg-ni 2009.a. elaniku kohta aastas. Seega tuleb valla jäätmehoolduses rõhku panna pakendijäätmete kogumissüsteemi korraldamisele, mis tuleneb *Pakendiseadusest*. Lisaks joogitaarale kehtestatavale tagatisrahale kohustatakse tootjaid ka muud müügi pakendit tagasi koguma, mis peaks samuti suurendama eraldikogutud pakendijäätmete koguseid. Seega peaks pakendijäätmete osakaal olmejäätmetes aja jooksul mõnevõrra vähenema.

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogus sõltub suuresti investeringutest ja ehitusmahtudest. Aastatel 2005-2007 aastal kui kinnisvara sektoris toimus tohutu kasv toimus ka ehitus- ja lammutusjäätmete koguste suurenemine. 2008 aasta esimesel poolel toimus kinnisvara

sektoris tohutu langus, mille tagajärjel tekib mõnda aega ka ehitus- ja lammutusjäätmeid oluliselt vähem kui varasematel aastatel.

Ehitusjäätmete tekke vähendamise ja taaskasutusse suunamise edukus sõltub suuresti tööde organiseerimisest – ehitusprahi ja purunenud materjalide koguse vähendamine, materjalide ladustamise tingimused, jäätmete kohtsorteerimine, ohtlike jäätmete eraldamine jne. Lammutusjäätmete taaskasutuse eelduseks on samuti tööde hea organiseerimine, pidades silmas saadud materjalide taaskasutamise võimalusi. Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise suunamisel on oluline roll ka kohalikul omavalitsusel, kohalik omavalitsus saab antud jäätmete käitlust suunata näiteks ehitus-lammutustööde projekteerimistingimustes vastavate nõuete esitamisega ning suuremates projektides ehitus- ja lammutusjäätmete käitluse kajastamise nõudmisega (nt. peremeheta või valla omanduses olevate lammutamisele määratud hoonete kivimüüride purustamine ning teeaukude täitmine)

2.7. Rägavere vallas tegutsevad jäätmekäitlejad

Rägavere vallas teostab olmejäätmete kogumist ja vedu Ragn-Sells AS , Elkarin OÜ, Cleanaway AS ja OÜ Leegever. Tabelis 5 on toodud ettevõtted, kes omavad Lääne-Virumaal olmejäätmete veoõigust.

Tabel 5

Lääne-Virumaal olmejäätmete veoõigust omavad ettevõtted

Veotevõtte

1 Cleanaway AS Artelli 15, Tallinn 20 000

2 Ragn-Sells AS Suur-Sõjamäe 50, Tallinn 25 000

3 OÜ Leegever Karja 7, Rakvere 5 300

4 OÜ Arteko A.K. Vabaduse pst 21a, Kiviõli 4 150

5 OÜ Takom VM Öuna 15, Tapa 3 000

6 FIE Tarmo Sondberg

Ohtlike jäätmete käitlustevõtetest tegutseb vallas peamiselt OÜ Kesto, mis korraldab nii elanikkonna kui ettevõtluse ohtlike jäätmete käitluse.

2.8. Jäätmete taaskasutamine ja kõrvaldamine

Riigikogu poolt on määratletud Eesti keskkonnapoliitika, mille üheks põhieesmärgiks on jäätmekäitluse arendamine, jäätmetekke vähendamine ja jäätmete ringlussevõtu ergutamine. Eesmärkide saavutamiseks koostati Eesti Keskkonnategevuskava.

Jäätmevõtte ja keskkonnareostuse vähendamiseks on tarvis maksimaalselt taaskasutada tekkinud jäätmeid, selle võimaluse puudumisel tuleb jäätmed seadusele vastavalt kõrvaldada, kuid võimalikult vähe ladestada prügilasse.

Lähimaks jäätmete ladustuskohaks Rägavere vallale on Rakvere (Ussimäe) prügila, mis Üleriigilise jäätmekava kohaselt on tugiprügila ja kuulub Uikala prügila teeninduspiirkonda. Rakvere prügila on suletud 16. 07. 2009. aastal, edasise tegevuse organiseerimiseks on loodud eelpool mainitud Lääne-Virumaa Jäätmekeskus, kelle tegevuse lähimad tegevusülesanded käesolevat olukorda arvestades on sobivaima lahenduse leidmine olemasolevas situatsioonis jäätmete käitlemiseks, luua jäätmejaam varem kavandatud sorteerimisliini asemele, sest see on otstarbekam, kuna sinna saab ära anda ka muid jäätmeid peale olmejäätmete (ehitusprahit, autokummid, ohtlikud jäätmed).

3. JÄÄTMEHOOLDUSE ÕIGUSLIK REGULATSIOON

3.1. Üleriigiline jäätmekäitlusala seadusandlus

Eesti Vabariik rakendab jäätmemajanduse planeerimisel ja korraldamisel säästava arengu põhimõtteid ning arvestab keskkonna-alases seadusloomes Euroopa Liidu direktiivide soovitusetega. 28. jaanuaril 2004. aastal võttis Riigikogu vastu jäätmeseaduse (RTI, 26.02.2004, 9, 52), mis lähtub peamiselt kahest Euroopa Liidu jäätmealasest raamdirektiivist - Euroopa 7õukogu direktiiv 75/442/EMÜ 15.07.1975 jäätmete kohta (EÜT L 194, 25.07.1975), muudetud Nõukogu direktiiviga 91/156/EMÜ 18.03.1991 (EÜT L 78, 26.03.1991) ja Euroopa 7õukogu direktiiv 91/689/EMÜ ohtlike jäätmete kohta (EÜT L 377, 31.12.1991).

Jäätmeseadusega määratud eesmärkide saavutamiseks ja jäätmemajanduse planeerimiseks koostatakse üleriigiline, maakonna ning kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava. Eesti Vabariigi Riigikogu kiitis 4. Detsembril 2002 heaks Üleriigilise jäätmekava, mis toob välja Eesti jäätmemajanduse probleemid ja püstitab jäätmemajanduse üldised eesmärgid.

Jäätmemajanduse planeerimisel on oluline koht ka Pakendiseadusel (vastu võetud 21.04.2004), mis esitab pakendile ja pakendi kasutamisele üldised nõuded, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi pakendijäätmete taaskasutusüsteemi korralduse ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest.

Keskkonnatasude seadus (01.01.2006) sätestab tasumäärad saasteainete ja jäätmete keskkonda viimisel ning tasu arvutamise ja maksmise korra.

Keskkonnajärelevalve seadus (07.07.2001) kehtestab riiklikku keskkonnajärelevalvet teostavate ja juhtivate ning riiklikule järelevalvele allutatud isikute õigused ja kohustused.

Teatud liiki jäätmete käitlemine ei kuulu Jäätmeseaduse reguleerimisalasse.

Radioaktiivsete jäätmete käitlemisel tuleb arvestada Kiirguseadusega.

Loomsete jäätmete käitlemist reguleerivad Loomatauditõrje seaduse alusel vastuvõetud Põllumajandusministri määrus 10.11.2000 nr. 65 "Loomsete jäätmete liigitus, nende käitlemise veterinaar-nõuded ning käitlemisega tegelevate ettevõtete tunnustamise kord"

Jäätmeseaduse ja pakendiseaduse alusel on välja antud rida määrusi ja korraldusi, mis täpsustavad nii jäätmekäitlust korraldavate ja kontrollivate instantside tööd kui ka jäätmeliikide käitluse tingimusi. Määrused ja korraldused on välja toodud peatükis 3.3.

3.2. Euroopa Liidu direktiivid

Euroopa Liidu keskkonnapoliitika koosneb mitmesajast seadusandlikust aktist, jäätmehoolduse seisukohalt on olulisemad järgmised direktiivid:

Nõukogu direktiiv 75/442/EEÜ 15. juulist 1975 jäätmete kohta (EÜT L 194, 25.7.1975), täiendatud direktiiviga 91/156/EMÜ 18. märtsist 1991 (EÜT L 078, 26.03.1991);

Nõukogu direktiiv 91/689/EMÜ 12. detsembrist 1991 ohtlike jäätmete kohta (EÜT L 377 31.12.1991), täiendatud direktiiviga 94/31/EÜ 27. juunist 1994 (EÜT L 168, 2.7.1994).

Nimetatud baasdirektiividel põhinevad mitmed spetsiifilised direktiivid, millistest tähtsamad on järgmised.

Direktiivid eri jäätmeliikide kohta:

Nõukogu direktiiv 75/439/EMÜ 16. juunist 1975 jääkõlde kõrvaldamise kohta (EÜT L 194, 25.07.1975), täiendatud direktiiviga 87/101/EEÜ 22. detsembrist 1986 (EÜT L 042, 12.02.1987);

Nõukogu direktiiv 91/157/EMÜ 18. märtsist 1991 teatud ohtlike aineid sisaldavate patareide ja akumulaatorite kohta (EÜT L 078, 26.03.1991);

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 94/62/EÜ 20. detsembrist 1994 . pakendi ja pakendijäätmete kohta (EÜT L 365, 31.12.1994);

Nõukogu direktiiv 96/59/EÜ 16. septembrist 1996 polüklooritud bifenüülide ja polüklooritud terfenüülide (PCB/PCT) kohta (EÜT L 243, 24.09.1996);

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2000/53/EÜ 18. septembrist 2000. romusõidukite kohta (EÜT L 269, 21.10.2000);

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2002/95/EÜ 27. jaanuarist 2003. piirangute kohta teatud ohtlike ainete kasutamise osas elektri- ja elektroonikaseadmetes (EÜT L 037, 13.02.2003);

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2002/96/EÜ 27. jaanuarist 2003. elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kohta (EÜT L 037, 13.02.2003).

Jäätmekäitluse protsessil valitsevate tehniliste tingimuste kohta, mis peavad tagama jäätmekäitlusprotsessi ohutuse, on välja töötatud järgmised olulisemad direktiivid:

Nõukogu direktiiv 86/278/EMÜ 12. juunist 1986 keskkonna ja eriti pinnase kaitse kohta reoveesete kasutamisel põllumajanduses (EÜT L 181 04.07.1986);

Nõukogu direktiiv 1999/31/EÜ 26. aprillist 1999 prügilate kohta (EÜT L 182, 16.07.1999);

28

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2000/59/EÜ 27. novembrist 2000. laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmise seadmete kohta sadamates (EÜT L 332, 28.12.2000);

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/76/EÜ 4. detsembrist 2000. jäätmete põletamise kohta (EÜT L 332, 28.12.2000).

Oluline erinevaid keskkonnavaldkondi, sealhulgas ka jäätmekäitlust, reguleeriv raamdirektiiv on "Reostuse kompleksse vältimise ja kontrolli direktiiv" (96/61/EÜ), mis näeb ette saasteainete emiteerimise integreeritud komplekslubade väljaandmist.

3.3. Kohaliku omavalitsuse õigused ja kohustused jäätmehoolduse planeerimisel

Eesti jäätmehooldust tervikuna reguleerib Jäätmeseadus (RTI 26.02.2004, 9, 52), mis jõustus 1. mail 2004. Jäätmeseadus on kooskõlas Euroopa Liidu jäätmealase seadusandlusega. Vastavalt Jäätmeseadusele on jäätmekäitluse planeerimine ja suunamine oma haldusterritooriumil omavalitsuste ülesanne. Jäätmeseadusega on kohalike omavalitsustele kehtestatud järgmised õigused ja kohustused:

1. Jäätmehoolduse arendamise korraldamine oma haldusterritooriumil (§ 12 lõige 2);
2. Jäätmete liigitikogumise ja sortimise edendamine, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses (§ 31);
3. Kohaliku omavalitsuse jäätmekava koostamine ja vajaliku teabe andmine üleriigilise kava koostamiseks (§ 39);
4. Koostöö tegemine teiste kohalike omavalitsustega Jäätmeseaduse nõuete täitmiseks. Jäätmekava võib koostada mitme kohaliku omavalitsuse üksuse kohta. (§ 42 lõige 1);
5. Jäätmekava koostamise käigus kogutud teabe säilitamine seaduses sätestatud korras (§ 44 lg 5);
6. Kohaliku omavalitsuse jäätmekava avalikustamine, avaliku välja paneku ja avaliku arutelu korraldamine (§ 56-57);
7. Jäätmekava avaliku välja paneku ja avaliku istungi tulemuste avaldamine kohalikus ajalehes (§ 58);
8. Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava vastuvõtmine kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu poolt. Kohaliku omavalitsuse üksuste ühine jäätmekava jõustub, kui selle on vastu võtnud kõigi koostööd tegevate kohaliku omavalitsuse üksuste volikogud (§ 59);

9. Kohaliku omavalitsuse jäätmekava ajakohastamine kui riigi jäätmekava ajakohastamise käigus tehtud muudatused puudutavad KOV üksuse jäätmekava ühe aasta jooksul maakonna ajakohastatud jäätmekava kinnitamisest arvates (§ 43 lõige 3);
 10. Kohalik omavalitsus võib nõuda oma haldusterritooriumil tegutselt ettevõtjalt äriseadustiku tähenduses, mittetulundusühingult, sihtasutuselt ja seaduse alusel asutatud muult asutuselt jäätmekava koostamist oma kulul ning esitamist, kui see on vajalik KOV üksuse jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks. (§ 44 lõige 4)
 11. Kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumise korraldamine, v.a. probleemtoodete puhul tootja vastutuse rakendumisel (§ 65 lõige 2);
 12. Korraldatud olmejäätmeveo organiseerimine oma haldusterritooriumil, mis hõlmab olmejäätmete veo ja kogumise korraldamist. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka muid jäätmeid, kui seda tingib oluline avalik huvi. (§ 66 lõige 2);
 13. Kohaliku omavalitsuse üksus võib jätta jäätmeveo korraldamata haldusterritooriumi hajaasustusega osades, kus jäätmetekitajate vähesuse ja hajutatuse ning jäätmete väikese koguse tõttu oleks korraldatud jäätmevedu ülemäära kulukas ning korraldatud jäätmeveoks puudub tervise- ja keskkonnakaitsevajadus (§ 66 lõige 3);
 14. Korraldatud jäätmeveo tingimuste kehtestamine (korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliikide määramine, korraldatud olmejäätmeveo piirkondade määramine, vedamise sageduse ja aja määramine, jäätmeveo teenustasu piirmäära kehtestamine) (§ 66 lõige 4);
 15. Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab iseseisvalt või koostöös teiste kohaliku omavalitsuse üksustega jäätmeveo eri- või ainuõiguse andmiseks konkursi konkurentsiseaduse alusel kehtestatud korras. Kohaliku omavalitsuse volikogu võib halduskoostöö seaduses (RT I 2003, 20, 117; 82, 552; 2004, 53, 367; 89, 603) sätestatud korras korraldatud jäätmeveo konkursiga seonduvate haldusülesannete täitmiseks volitada mittetulundusühingut, mille liige vastav kohaliku omavalitsuse üksus on ning mille liikmeteks saavad vastavalt põhikirjale olla ainult kohaliku omavalitsuse üksused või kohaliku omavalitsuse üksuste liit (§ 67 lõige 1);
 16. Jäätmete veopiirkond tuleb määrata arvestusega, et piirkonna minimaalne suurus tagab jäätmeveoki täitumise ühe kogumisringiga või piirkonna elanike arv ei ole üldjuhul suurem kui 30 000 (§ 67 lõige 3);
 17. Korraldatud jäätmeveo konkursi korraldaja avalikustab oma otsuse ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja kohalikus ajalehes (§ 67 lõige 8);
 18. Jäätmevaldajate registri asutamine ja registri pidamise korra kehtestamine (§ 69 lõige 3);
 19. Korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete taaskasutamise ja kõrvaldamise korraldamine. Kohaliku omavalitsuse organ võib korraldada ka muude jäätmete taaskasutamist või kõrvaldamist. (§ 70);
 20. Kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirja kehtestamine (§ 71);
 21. Arvamuse avaldamine jäätmeloa taotlustele kümne tööpäeva jooksul pärast jäätmeloa taotluse saamist. Arvamus avaldatakse jäätmeloa väljastajale (keskkonnaametile) (§ 79);
 22. Jäätmeseaduse rikkumistest tulenevate väärtegude kohtuväline menetlemine (§ 127 lõige 2 punkt 3);
 23. Koostada ettekirjutus maa omanikule, kellele kuuluval maal jäätmed või saastatus asub, jäätmete käitlemise ja saastuse likvideerimise kohta. Ettekirjutus koostatakse tingimusel, kui saastajat ei ole kindlaks tehtud ühe aasta jooksul jäätmete keskkonda viimise asjas süüteomenetluse alustamisest arvates, samuti juhul, kui jäätmete ja saastuse likvideerimisega ei ole võimalik keskkonnakaitsealistest kaalutlustest lähtuvalt viivitada (§ 128 lõige 4);
 24. Kui KOV organ ei ole korraldanud oma haldusterritooriumil korraldatud jäätmevedu, kuigi tal oli vastav kohustus ja sellest tulenevalt on tekkinud keskkonnasaastus, kannab jäätmete ning nendest põhjustatud saaste likvideerimise kuludest poole KOV organ. (§ 128 lõige 6)
- Eesti Vagariigis kehtiva Keskkonnajärevalve seaduse (RTI 2001, 56, 337) järgselt on kohalik omavalitsusorgan või asutus üks keskkonnajärevalve teostajatest (§ 3 lg 1).

Kohalik omavalitsusüksus:

1. rakendab seaduses sätestatud abinõusid ebaseadusliku tegevuse tõkestamiseks ja kohustuslike keskkonnakaitseabinõude elluviimiseks;

2. teavitab Keskkonnainspektsiooni keskkonda kahjustavast või ohustavast õigusvastasest tegevusest või loodusressursi kasutamise seotud õiguspärasest tegevusest, kui selline tegevus seab ohtu inimeste elu, tervise või vara, ning Maa–ametit maakasutuse, maakorralduse, maa–arvestuse ja maareformi toimingute nõuete rikkumise juhtumitest (§ 6 lg 3).

Pakendiseaduse kohaselt on omavalitsuse ülesanne määrata kindlaks oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid (§ 15 lg 1). Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas peab olema eraldi käsitletud pakendi ja 30 pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise korraldamine, väljaarendamine ja seatud eesmärkide saavutamise meetmed (§ 15 lg 2).

Lisaks seadustele reguleerivad kohalike omavalitsuste jäätmehooldust ka mitmesugused määrused. Jäätmeseadusest tulenevaid määruseid on kehtestanud nii Vabariigi Valitsuse kui ka Keskkonnaministri poolt.

Vabariigi Valitsus on kehtestanud:

6. aprilli 2004. a. määrusega nr 102 jäätmete, sealhulgas ohtlike jäätmete nimistu;

6. aprilli 2004. a. määrusega nr 103 jäätmete ohtlike jäätmete hulka liigitamise korra;

6. aprilli 2004. a. määrusega nr 104 jäätmete taaskasutamise- ja kõrvaldamis-toimingute nimistud;

26. aprilli 2004. a. määrusega nr 121 ohtlike jäätmete käitluslitsentsi andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise menetluse käigus läbiviidavate menetlustoimingute tähtajad, litsentsi taotlemiseks vajalike andmete loetelu ja litsentsi vormi;

26. aprilli 2004. a. määrusega nr 122 jäätmete tekitamiseks jäätmeluba vajavate tegevusvaldkondade tegevuste täpsustatud loetelu ning tootmismahud ja jäätmekogused, mille puhul jäätmeluba ei nõuta;

29. aprilli 2004. a. määrusega nr 158 probleemtoodetes keelatud ohtlike ainete täpsustava loetelu ning probleemtoodetele kehtestatud keelud ja piirangud.

13. detsembri 2004. a. määrus nr 352 mootorsõidukite ja nende osade kogumise, tootjale tagastamise, taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded, kord ja sihtarvud ning rakendamise tähtajad.

24. detsembri 2004. a. määrus nr 376 elektri- ja elektroonikaseadmete märgistamise viis ja kord ning elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude aavutamise tähtajad.

Keskkonnaminister on kehtestanud:

15. aprilli 2004. a. määrusega nr 17 metallijäätmete täpsustatud nimistu;

aprilli 2004. a. määrusega nr 18 jäätmeloa omamise kohustusest vabastatud isiku või tavajäätmete vedaja teate ja registreerimistõendi vormid;

aprilli 2004. a. määrusega nr 21 teatud liiki ja teatud koguses tavajäätmete , mille vastava käitlemise korral pole jäätmeloa omamine kohustuslik, taaskasutamise või tekkekohas kõrvaldamise nõuded;

aprilli 2004. a. määrusega nr 25 polüklooritud bifenüüle ja polüklooritud terfenüüle sisaldavate jäätmete käitlusnõuded;

26. aprilli 2004. a. määrusega nr 26 jäätmeloa andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise menetluse käigus läbiviidavate menetlustoimingute tähtajad ning jäätmeloa taotlemiseks vajalike andmete täpsustatud loetelu ja jäätmeloa taotluse vormi ning jäätmeloa vormi;

26. aprilli 2004. a. määrusega nr 27 ohtlikke aineid sisaldavate patareide ja akude käitlusnõuded;

29. aprilli 2004. a. määrusega nr 38 prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded;

29. aprilli 2004. a. määrusega nr 40 ohtlike jäätmete saatekirja vormi ja registreerimise korra;

juuni 2004. a. määrusega nr 66 jäätmepeletustehase ja koospöletustehase rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded;

8. juuli 2004. a. määrusega nr 89 romusõidukite käitlusnõuded.

3.4. Kohaliku omavalitsuse õigusaktid

Üleriigilist seadusandlust täpsustavad kohaliku omavalitsuse õigusaktidena jäätmehoolduseeskiri ja heakorraeskiri.

Kehtiv Rägavere valla jäätmehoolduseeskiri kehtestati Rägavere Vallavolikogu 21. veebruar 2008. nr 61. Jäätmehoolduseeskirjas on sätestatud jäätmekäitluse üldprintsipiid, jäätmete kogumise, sorteerimise, veo korraldamine ning nendega seotud tehnilised nõuded. Jäätmehoolduseeskiri koosneb järgmistest peatükkidest:

I Üldsätted (Mõisted)

II Jäätmekäitluse üldnõuded;

III Jäätmevaldaja ja territooriumi haldaja kohustused;

IV Jäätmete kogumine;

V Pakendi ja pakendijäätmete kogumine;

VI Jäätmekäitluse tehnilised nõuded;

VII Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemine;

VIII Tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutaja jäätmete käitlemise nõuded;

IX Jäätmete vedu

X Vastutus

Rägavere valla heakorra eeskiri on kinnitatud Rägavere Vallavolikogu 22. mai 2003. a määrus nr 10

Heakorraeeskirjaga on sätestatud nii avalikult kasutatavate alade kui kinnistute heakorra tagamiseks vajalikud nõuded ja kohustused, mis on otseselt või kaudsemalt seonduvad ka jäätmealase tegevusega.

Jäätmevaldajate register on koostamisel. Jäätmevaldajate register annab ülevaate tekkivatest jäätmekogustest ja jäätmevaldajatest. Jäätmevaldajate registri andmete alusel toimub jäätmevaldajate teavitamine ja jäätmeveoga liitumine.

4. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID

4.1. Eesmärkide püstitamise alused

Rägavere valla jäätmekava eesmärkide püstitamisel jälgitakse:

jäätmehoolduse olemasolevat olukorda ja probleeme;

Eesti Keskkonnastrateegias antud jäätmehoolduse suundi ja õigusaktides antud nõudeid;

Üleriigilist jäätmekava ning Rägavere valla arengukava.

Jäätmehoolduse probleemid tulenevad osaliselt üldistest Eesti probleemidest, mis on järgmised:

ebapiisav haldussuutlikkus jäätmekäitluse korraldamise ja järelvalve osas;

jäätmealase aruandluse ja statistika tase on ebapiisav tegeliku olukorra kajastamiseks, seega ka jäätmehoolduse planeerimiseks;

osa jäätmevooge on kontrolli alt väljas;

Rägavere valla jäätmehoolduse eesmärgid on järgmised:

jäätmetekke ja jäätmete edasise käitlemise ohjamine;

omavalitsuse haldussuutlikkuse tõstmine nii jäätmekäitluse korraldamise kui ka järelvalve suhtes;

jäätmetekke vähendamine ja tekkivate jäätmete taaskasutamise suurendamine;

ladustatavate jäätmete koguse ja selles biolagunevate jäätmete osatähtsuse vähendamine;

kõige lähema keskkonnakaitseliselt sobiva jäätmekäitluskoha kasutamine;
võimalikult suure arvu jäätmekäitlejate haaramine jäätmete kogumise ja käitlemise süsteemi;
jäätmejaamade rajamine.

4.2. Õigusaktidest tulenevad nõuded

Arvestades praegust ning prognoositavat ettevõtluse struktuuri ning jäätmeteket on Rägavere vallas jäätmehoolduse kavandamisel olulised järgmised õigusaktidest ja nende eelnõudest tulenevad nõuded.

Jäätmete tekke vältimine ja vähendamine (Jäätmeseadus RT I 2004, 9, 52; 30, 208):

Iga tegevuse juures tuleb rakendada kõiki sobivaid jäätmetekke vältimise võimalusi, samuti kanda hoolt, et jäätmed ei põhjustaks ülemäärast ohtu tervisele, varale ega keskkonnale;

Rakendada loodusvarade ja toorme säästlikuks kasutamiseks parimat võimalikku tehnikat, sealhulgas tehnoloogiat, milles võimalikult suures ulatuses taaskasutatakse jäätmeid;

Kavandada, projekteerida, valmistada ja sisse vedada eeskätt sellised tooteid, mis on kestvad ja korduskasutatavad ning mille kasutuselt kõrvaldamisel tekkinud jäätmed on taaskasutatavad võimalikult suurel määral.

Toodete valmistamisel peab tootja võimalikult suures ulatuses piirama ohtlike ainete kasutamist, et vältida nende sattumist keskkonda, hõlbustada toodetest tekkinud jäätmete ringlussevõttu ning vältida vajadust kõrvaldada jäätmeid ohtlike jäätmetena, edendama teisese toorme kasutamist toodetes.

Tootja on kohustatud tema valmistatud, edasimüüdud või imporditud probleemtootest tekkinud jäätmed kokku koguma ja neid taaskasutama või kõrvaldama.

Jäätmete taaskasutamine (Jäätmeseadus)

Jäätmed tuleb taaskasutada, kui see on tehnoloogiliselt võimalik ning kui see ei ole muude jäätmekäitlusmoodustega võrreldes ülemäära kulukas;

Jäätmete energiakasutusele tuleb eelistada jäätmete ringlussevõttu toormena või materjalina;

Jäätmed taaskasutatakse või kõrvaldatakse nende tekkekohale võimalikult lähedal asuvas tehnoloogiliselt sobivas ning tervise- ja keskkonnakaitsenõuetele vastavas jäätmekäitluskohas;

Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses.

Pakendi kogumine ja taaskasutamine

Pakendiseaduse (RTI, 06.05.2004, 41, 278) kohaselt peab alates 2004. aasta 1.maist pakendiettevõtja, välja arvatud isik, kes müüb pakendatud kaupa, tagama oma pakendatud kauba ja sisseveetud pakendatud kauba pakendijäätmete taaskasutamise järgmises ulatuses:

- 1) pakendijäätmete kogumassist vähemalt 50 %-ni aastas;
- 2) pakendijäätmete kogumassist ringlussevõtuna vähemalt 25 %-ni aastas ja iga pakendimaterjali liigi kogumassist vähemalt 15 %-ni aastas.

Alates 2010. aasta 31. detsembrist peab pakendiettevõtja tagama pakendijäätmete taaskasutamise järgmises ulatuses:

- 1) pakendijäätmete kogumassist vähemalt 60 %-ni aastas;
- 2) pakendijäätmete kogumassist ringlussevõtuna vähemalt 45 %-ni aastas ja iga pakendimaterjali liigi kogumassist vähemalt 15 %-ni aastas.

Korraldatud olmejäätmevedu (Jäätmeseadus)

Kohalik omavalitsus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete kogumise ja veo. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka muid jäätmeid, kui seda tingib oluline avalik huvi. Korraldatud jäätmevedu tuleb korraldada alates 01.01.2005. a.

Teised korraldatud olmejäätmete veoga seonduvad omavalitsuse kohustused on ära toodud käesoleva jäätmekava punktis 3.1.

Biolagunevad jäätmed

EL direktiivis 1999/31/EÜ prügilate kohta on antud olmejäätmete osas järgmised tingimused:

2006. a. – ladestatavate biolagunevate jäätmete kogus (kaaluliselt) moodustaks 75 % 1995. a. tasemest;

2009. a. – ladestatavate biolagunevate jäätmete kogus (kaaluliselt) moodustaks 50 % 1995. a. tasemest;

2016. a. – ladestatavate biolagunevate jäätmete kogus (kaaluliselt) moodustaks 35 % 1995. a. tasemest.

Jäätmeseaduse kohaselt ei tohi prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas olla biolagunevaid jäätmeid:

- 1) üle 45 massiprotsendi alates 2010. aasta 16. juulist;
- 2) üle 30 massiprotsendi alates 2013. aasta 16. juulist;
- 3) üle 20 massiprotsendi alates 2020. aasta 16. juulist.

34. Tervishoiujäätmete käitlemine

Keskkonnaministri määruse 29.04.04 nr 38 Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded (RTL 2004, 56, 938; 108, 1720) kohaselt ei tohi prügilasse ladestada prügilatesse tervishoiu- ja veterinaarasutuste nakkusttekitavaid jäätmeid.

Vastavalt Ravimiseadusele (RTI, 06.01.2005, 2, 4) tuleb kõlbmatud ravimid kui ohtlike jäätmeid ning neid tuleb hävitada (kõrvaldada või taaskasutada) selleks tegevuseks ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavas ettevõttes. Lisaks jäätmeseaduse alusel jäätmeluba omavale isikule peavad kõlbmatuid ravimeid tarbijatelt vastu võtma ja hävitamisele suunama üldapteek, veterinaarravimite osas ka veterinaarapteek.

Jäätmete töötlemine

Vastu võetava Jäätmeseaduse kohaselt on keelatud ladestada prügilasse töötlemata jäätmeid (töötlemise kohustus ei laiene jäätmetele, mille töötlemine ei vähenda jäätmete kogust ega ohtlikkust, samuti ka püsijäätmetele, mille töötlemine ei ole tehniliselt otstarbekas, jäätmete töötlemiseks ei loeta nende kokkupressimist mahu vähendamiseks).

Olmejäätmete võimalikult suures osas taaskasutamiseks tuleb need enne prügilasse ladestamist sorteerida, segunenud ja sorteerimata olmejäätmete ladestamine prügilasse on keelatud, liigiti kogutud jäätmete suhtes viiakse vajadusel läbi järelsorteerimine, vajadusel tuleb sorditud olmejäätmeid enne ladustamist täiendavalt töödelda. Keskkonnaminister võib kehtestada määrusega jäätmete sortimise korra, jäätmete kogumassist eraldatavate taaskasutatavate jäätmete protsendilised määrad ja sihtarvud ning sorditud jäätmete liigitamise alused.

Ladestamine prügilas

Jäätmeseaduse kohaselt ei tohi prügilasse ladestada sortimata olmejäätmeid.

Läheduse põhimõtet arvestades laieneb sortimata olmejäätmete ladestamise keeld kuni 01.01.2008. a. ainult neile prügilatele, mille asukohajärgses maakonnas on loodud jäätmekäitluskoht olmejäätmete töötlemiseks. Alates 01. 01. 2008. a. kehtib sortimata olmejäätmete vastuvõtu ja ladestamise keeld kõikidele prügilatele.

Kuni 16. juulini 2006 tohtis prügilas ladustada rehve, kui nad olid tükeldatud, kuid alates sellest edasi ei tohi enam rehve prügilasse ladestada. Rehvide ladustamise keeld ei laiene prügilas ehitusmaterjalina kasutatavatele rehvidele.

Keskkonnaministri määruse 29.04.04 nr 38 Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded (RTL 2004, 56, 938; 108, 1720) koostamisel arvestati Euroopa Nõukogu 1999. a. 26. aprilli direktiivi 1999/31/EÜ prügilate kohta (EÜT L 182, 16.7.1999) ja 1996. a. 26. septembri direktiivi 96/61/EÜ reostuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta (EÜT L 257, 10.10.1996).

Nimetatud määrusest tulenevad nõuded:

Jäätmete ladestamine sõltuvalt prügila liigist;

Prügilasse on keelatud ladestada vedeljäätmeid, teatud ohtlike omadustega jäätmeid ja määratlemata aineid;

Prügila asukohavaliku, prügila nõrgvee, pinnase ja vee kaitse, prügilagaasi ja prügila töökorralduse nõuded.

35. Probleemtoodete käitlemine

Jäätmeseaduse kohaselt on probleemtoodeteks: patareid ja akud, PCB-sid sisaldavad seadmed, mootorsõidukid ja nende osad ning elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad. Tootja on kohustatud tagama tema poolt valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtoodetest tekkinud jäätmete

kokkukogumise ja nende taaskasutamise või nende kõrvaldamise ning selle kulud kannab tootja. Nimetatud kohustused laienevad ka neile probleemtoodete jäätmetele, mis on tekkinud enne nende kohustuste jõustumist.

Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2004. a. määruse nr 352 mootorsõidukite ja nende osade kogumise, tootjale tagastamise, taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded, kord ja sihtarvud ning rakendamise tähtajad § 4 lõigetest 1 ja 2, on alates 1. jaanuarist 2006. a tootja kohustatud romusõidukist taaskasutama vähemalt 85% romusõiduki aastasest keskmisest massist. Korduskasutusse ja ringlusse võetavate komponentide, materjalide ja ainete mass on vähemalt 80% romusõiduki aastasest keskmisest massist. Alates 1. jaanuarist 2015. a on tootja kohustatud romusõidukist taaskasutama vähemalt 95% romusõiduki aastasest keskmisest massist. Korduskasutusse ja ringlusse võetavate komponentide, materjalide ja ainete kogus on vähemalt 85% romusõiduki aastasest keskmisest massist.

EL elektri- ja elektroonikaseadmete direktiivi kohaselt on püstitatud eesmärgiks koguda kodumajapidamistest 31.12.2006. a. 4 kg elektri- ja elektroonikajäätmeid inimese kohta aastas. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 24. detsembri 2004. a. määruse nr 376 elektri- ja elektroonikaseadmete märgistamise viis ja kord ning elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvude saavutamise määrad, § 7 lg 2 kohaselt peab tootja või tootja volitatud isik taaskasutama 31. detsembrist 2008:

1) suuri kodumasinaid ja automaate vähemalt 80% ulatuses seadmete keskmisest massist ning korduvkasutatavaid ja ringlussevõetavaid komponente, materjale ja aineid vähemalt 75% ulatuses seadmete keskmisest massist;

2) infotehnoloogia- ja telekommunikatsiooniseadmeid ning tavatarbijatele määratud seadmeid vähemalt 75% ulatuses seadmete keskmisest massist ning korduvkasutatavaid ja ringlussevõetavaid komponente, materjale ja aineid vähemalt 65% ulatuses seadmete keskmisest massist;

3) väikeseid kodumasinaid, valgustusseadmeid, elektri- ja elektrontööriistu (välja arvatud suured paiksed tööstuslikud tööriistad), mänguasjad, vaba aja veetmise ja sportimisvahendeid ning seire- ja valveseadmeid vähemalt 70% ulatuses seadmete keskmisest massist ning korduvkasutatavaid ja ringlussevõetavaid komponente, materjale ja aineid vähemalt 50% ulatuses seadmete keskmisest massist;

4) gaaslahenduslampide korduvkasutatavaid ja ringlussevõetavaid komponente, materjale ja aineid vähemalt 80% ulatuses lampide massist.

4.3. Jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine, taaskasutamine

Euroopa Liidu ja Eesti jäätmehoolduse üldiseks eesmärgiks on jäätmetekke ja jäätmetest põhjustatud kahjulike mõjude vältimine ja vähendamine. See printsiip sisaldub ka Euroopa Parlamendi ja Nõukogu poolt 22.07.2002 vastu võetud kuuendas keskkonnalas tegevusprogrammis ja Jäätmeseaduses. Jäätmetekkest ning nende käitlemisest tuleneva mõju vältimise meetmed saab järjestada järgmisse pingeritta:

jäätmetekke vältimine;
 tekkivate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
 jäätmete taaskasutamise laiendamine;
 jäätmete keskkonnaohutu ladestamine.

Jäätmekoguseid saab vähendada otseselt, näiteks tootmistehnoloogia või tarbimisharjumuste muutmise läbi. Tootmises on jäätmete ja nendest põhjustatud kahjulike mõjude minimeerimine võimalik siis, kui seda on arvestatud tootmisprotsessi kavandamisel. Toodete valmistamisel ja sisseveol tuleb kasutada eeskätt selliseid tooteid, mis on pikaajalised ja korduvalt kasutatavad ning mille kõrvaldamisel tekkivad jäätmed on taaskasutatavad võimalikult suurel määral.

Ettevõtluse puhul on eesmärkideks:

uute ja rekonstrueeritavate ettevõtete puhul jäätmevaese tehnoloogia rakendamine ning parimate võimalike võtete kasutamine;

kõikide ettevõtete puhul jäätmekäitlussüsteemi parem korraldatus.

Elanikkonnal tekkivate jäätmete koguste vähendamine on võimalik eelkõige läbi nõustamise ja inimeste keskkonnateadlikkuse tõusu. Majanduslikuks vahendiks oleks sorteeritud ja sorteerimata jäätmete erinev maksustamine.

Eesmärkideks on :

elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine;
 keskkonnasõbralike harjumuste juurutamine.

4.3.1. Olmejäätmed

Olmejäätmete, kui kõige heterogeensema koostisega jäätmegrupi, puhul on vajalik eesmärkide püstitamiseks ning lahenduste leidmiseks usaldusväärse andmebaasi olemasolu. Rägavere valla jäätmevaldajate register on loomisel, mis peaks andma parema ülevaate jäätmetekkest.

Olmejäätmete tekke vähendamine on keeruline probleem, mis ei ole õnnestunud ka arenenud jäätmehooldusega riikides. Olmejäätmete koguse ja ohtlikkuse vähendamine sõltub jäätmete sorteerimise, lahuskogumise ja taaskasutamise määrast ning inimeste tarbimisharjumustest.

Rägavere vallas, nagu ka kogu Eestis, on prognoositav olmejäätmete tekke kasv.

Eesmärgiks on stabiliseerida olmejäätmete teke aastas inimese kohta lähimate aastate jooksul Olmejäätmete ohtlikkuse ja tekkinud jäätmekoguste vähendamine.

Olmejäätmete ohtlikkuse vähendamise üheks suunaks on keskkonnale ja inimese tervisele ohutute materjalide (ainete) kasutamine.

Abinõud :

kodumajapidamistes ja asutustes tekkivate ohtlike jäätmete kohtsortimine ja sorteeritud ohtlike jäätmete nõuetekohane edasine käitlemine;

biolagunevate jäätmete eraldamine jäätmete tekkekohas:

nende kompostimiseks ja taaskasutamiseks;

olmejäätmete ladustamisel tekkivate keskkonnamõjude vähendamiseks;

pakendi ja pakendijäätmete kohtsortimine ja sorteeritud jäätmete nõuetekohane edasine käitlemine.

Taaskasutamine. Jäätmete taaskasutamisel on omad piirid, millede ületamine tõstab tunduvalt investeeringute vajadust ja töökulu. Paratamatult on vaja mittekasutatav osa kas põletada, ladustada või kompostida.

Eesmärgid:

elanikkonna harimine, et saavutataks olmejäätmete sorteerimine;

tekkivate olmejäätmete taaskasutamine vähemalt 30% ulatuses;

biolagunevate jäätmete kohtsortimise, kompostimise võimaluste ja vajaduste kindlaksmääramine ning olmes tekkinud biolagunevatest jäätmetest taaskasutusse suunata 50%. Igas omavalitsuses olema vähemalt üks kogumiskoht, kus jäätmetekitaja saab üle anda liigiti kogutud jäätmeid (paber, klaas jne.), millele ei rakendu tootja vastutuse vmt printsiip. Kuna Rägavere vald on lähedal rajatavale maakondlikule jäätmejaamale Piira külas, on mõttekas liigiti kogutud jäätmed viia sinna. Sorteerimata olmejäätmete või juba eelsorteeritud olmejäätmete järelsortimiseks ja biolagunevate jäätmete sobivaks töötlemiseks teostab keskkonna mõjude uuringut ning planeerib tootmist AS Eesti Kompost.

4.3.2. Pakendijäätmed

Prioriteetseks suunaks on pakendi ja pakendijäätmete vähendamine.

Pakendijäätmete vähendamine on võimalik läbi elanikkonna kui jäätmetekitaja vastavasuunaline harimine ja selgitustöö (säästev tarbimine, kaupade teadlik valik jne). Samuti oleks oluline keskkonnanahoiulase selgitustöö läbiviimine ka tootjate, kui pakendite valmistajate hulgas. Pakendijäätmete tekke vähendamise võimalusi piirab oluliselt valitsev tarbimiskultuur, millest tulenevalt moodustab tootest väga olulise osa just pakend.

Reaalseks suunaks tekkinud pakendi ja pakendijäätmetest tulenevate probleemide lahendamisel on valikkogumine ja taaskasutamise suurendamine. Pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteem saab toimida edukalt üksnes juhul kui toimub nende sorteerimine tekkekohas, mille tulemused sõltuvad elanikkonna kaasamise määrast.

Pakendi ja pakendijäätmete valikkogumise ja taaskasutusse suunamisel on eesmärgiks ellu rakendada kogu piirkonda hõlmav pakendiette võtetel baseeruv pakendi ja pakendijäätmete kogumisvõrgustik. Pakendi ja pakendijäätmete kogumisvõrgustik alustas tööd alates 01.05.2005. a. Omavalitsusel on pakendijäätmete kogumissüsteemis suunav ja koordineeriv roll.

Pakendiseaduse kohaselt on pakendiette võtja kohustatud lõppkasutajalt või tarbijalt tasuta tagasi võtma müüdud kauba müügi pakendi ja –pakendijäätmed müügikohas või korraldama selle lepingu alusel vahetus läheduses asuvas teises müügikohas, teavitades sellest võimalusest müügikohas nähtavale kohale seatud ja arusaadava kirjaliku teatega. Tagasivõtmise nõue hõlmab vaid pakendit, mille tüüp, kuju ja suurus vastavad selles müügikohas müüdava kauba pakendile ja selle kauba müüja poolt üleantava kauba pakendile. Siiski ka pakendi ja pakendijäätmete kogumine on mõistlik ühildada kavandatava kogumispunktiga, suurendades seeläbi kogumispunkti töökoormust ja luues võimaluse kogumispunkti ülalpidamise täiendavaks finantseerimiseks. Nimetatud tegevus eeldab, et kogumiskoht paikneb pakendi müügikohtade läheduses või elanikkonnale hästi ligipääsetavates kohtades.

Eesmärgiks on, et pakendijäätmete kogumassist taaskasutataks vähemalt 50% ja võetaks ringlusse vähemalt 25% aastas ning iga pakendimaterjali liigi kogumassist vähemalt 15% aastas.

4.3.3. Biolagunevad jäätmed

Biolagunevad jäätmed moodustavad olulise osa olmejäätmetest. Biolagunevad jäätmete koguste vähendamisel on võtmeroll ladestatavate olmejäätmete koguste vähendamisel ning prügilate keskkonnaohu minimeerimisel. Orgaanilise aine rikkad on ka reoveesete, loomsete ja taimsete kudede jäätmed, puidujäätmed, sõnnik jne. Käesolevas punktis käsitletakse olmelise tekkega biolagunevaid jäätmeid, nagu paber, köögijäätmed, haljastusjäätmed.

Haljastusjäätmetest saab eristada valla haljastusjäätmed ja koduaedades tekkivad haljastusjäätmed. Ühiskondlike haljasalade hooldamisel tekkivate jäätmete käitlemisel on

eesmärgiks suunata need 2008. aastaks 80 % ulatuses taaskasutusse (kompostida). Koduaedades tekkivate haljastusjäätmete koguste vähendamiseks tuleb propageerida nende kohapealset komposteerimist.

Eraldi kompostimisväljakut kodumajapidamistes tekkinud biolagunevate jäätmete kompostimiseks ei ole lähiajal otstarbekas rajada, kuna puudub elanikkonna huvi selle vastu ning otsene vajadus. Igal elanikul on võimalik oma biolagunevad jäätmed soovikorral tasuta ära anda Roodeväljal asuvalle Eesti Komposti komposteerimisväljakule.

Eramajapidamiste puhul on eesmärgiks kohapeal taaskasutada 2008. aastaks 95% tekkivatest biolagunevatest jäätmetest (eelkõige komposteerimise teel).

Korterimajade puhul on võimalik rakendada kompostreid, kuid kuna on tegemist uude lähenemisega, ei saa sellele esialgu panna suuri lootusi. Eesmärgiks võiks vallas olla 2008. aastaks kohapeal komposteerida 5 % korterimajapidamistes tekkivatest jäätmetest.

Ehkki võib eeldada, et suurte koguste biolagunevate jäätmete töötlemine nii pea ei rakendu, tuleb tagada, et aastaks 2010 oleks biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates jäätmetes alla 45 massiprotsenti.

4.3.4. Ehitus- ja lammutusjäätmed

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogus sõltub otseselt majanduslikust olukorrast. Mida kiirem on majanduslik kasv, seda enam toimub vanade majade lammutamine ja uute ehitamine ning uute teede rajamine.

Jäätmekoguste ja ohtlikkuse vähendamine. Vähendamise ja taaskasutamise eeldused peituvad eelkõige uusehitiste projekteerimises ja planeerimises. Otseselt sõltub jäätmetekke minimeerimine ehitus- ja remondiettevõtete tegevusest.

Ehitus- ja lammutustöödel saab jäätmeid vältida ja vähendada mõistliku töökorraldusega jäätmete tekkekohas. Selleks tuleb:

- suurendada korduvkasutatavate materjalide kasutamist;
- vähendada materjalide raiskamist tööde kõikidel etappidel;
- vähendada ohtlike ainete kasutamist;

eraldada ja koguda ehituse kõigis etappides tekkivad ohtlikud jäätmed, et tagada nende eraldi käitlemine;

lammutusjäätmete hulgast, kus on võimalik, eraldada turuväärtust omavad materjalid;

lammutusjäätmete hulgast eraldada materjalid, mis võivad jäätmete edasisel töötlemisel ja kasutamisel põhjustada probleeme ning kvaliteedi langust.

Taaskasutamine. Lähiaastatel on prognoositav mineraalsete jäätmete koguse kasv, lähtuvalt seadusandluse tõhusamast rakendamisest (vajalikud ehitusprojektid, vedajatel jäätmeload jne.) ning karmistuvast järelevalvest. Põhiliseks käitlusskeemiks on tekkivate jäätmete kohapealne sorteerimine ja järgnev taaskasutamine. Ehitus- ja lammutusjäätmeid saab taaskasutada järgnevalt:

täitematerjalina, kus ei ole esitatud kõrgeid kvaliteedinõudeid;

tellised, puit; materjalid, mida ei ole võimalik suurehitustes kasutada:

- suletavate prügilate kattmaterjalina;
- kasutatavate prügilate ajutiste teede ehituses;
- sorditud jäätmete taaskasutamine otseses ringluses;
- sorditud ja ohtlike lisanditeta puidujäätmete põletamine.

4.3.5. Ohtlikud jäätmed

Peamiseks ohtlike jäätmete tekke vältimise ja koguste vähendamise abinõuks on tootmises ohtlike ainete mittekasutamine ja/või nende kasutamise vähendamine.

Kõikide ohtlike ainete puhul ei ole see aga võimalik, teatavatel juhtudel võib väheohtlike materjalide kasutamisel langeda ka toodangu kvaliteediomadused.

Jäätmete ohtlikkuse vähendamisel ning jäätmekäitlusest tuleneva keskkonnaohu minimeerimisel on esmatähtis koguda ohtlikud jäätmed tavajäätmetest eraldi ning need kahjutustada vastavaid nõudeid järgides. Ettevõtluses ning kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumis- ning üleandmissüsteem on erinev.

Vastavalt Jäätmeseadusele on kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumise ja üleandmise süsteemi korraldajaks kohalik omavalitsus.

Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumissüsteemi arendamisel on eesmärkideks:

- teha elanikkonna hulgas selgitustööd tagamaks ohtlike jäätmete sorteerimise kohapeal;

- teostada ohtlike jäätmete kogumit kõigist piirkonna suurematest küladest vähemalt 1 x aastas toimuva kogumisringiga;

Ettevõtluses tekkinud ohtlikud jäätmed tuleb jäätmetekitajal anda käitlemiseks üle ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele, jäätmetekitaja peab tasuma üle antud jäätmete käitluskulud. Ettevõtluses tekkivate ohtlike jäätmete käitluse seisukohalt on eesmärkideks:

- saavutada kontroll kõikide ohtlike jäätmeid tekitavate ettevõtete üle, kaasa arvatud väikeettevõtlus;

- tagada ohtlike jäätmete kogumisel tervise- ja keskkonnanõuetega nõuete täitmine;

- vajadusel rajada ettevõttesisesed ohtlike jäätmete kogumispunktid;

- lõpetada ohtlike jäätmete käitlemine selleks mitte õigust omavate isikute poolt;

- jääkreostuskollete ohtlikkuse välja selgitamine ja vajadusel saneerimine.

4.4. Jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine

Rägavere vallas on jäätmekäitluse lõppfaasina reaalseks teeks taaskasutust mitte leidvate jäätmete ladestamine prügilas. Maakondlikul tasandil on võetud suund uue jäätmekeskuse (jäätmejaama) rajamisele 2009.a. suletava Rakvere prügila naabruses.

Lähtuvalt läheduse põhimõttest ladestatakse Rägavere vallas tekkivad jäätmed enamasti Rakvere prügilasse. Kuna Rakvere prügila ei vasta keskkonnanõuetele ning tema viimine neile vastavaks on äärmiselt keerukas ning kulukas, siis vastavalt seadusandluses esitatud tähtaegadest tuleb ta sulgeda hiljemalt 16.07.2009. aastaks. Rakvere prügila suletakse koheselt kui on valminud uus maakondlik jäätmekäitluskeskus. Peale Rakvere prügila sulgemist suunatakse üleriigilise jäätmekava alusel Lääne-Virumaa, seega ka Rägavere valla, ladestatavad jäätmevood Uikala või Jõelähtme prügilasse, hiljem (al 2011) Iru SEJ-sse. Loomsete jäätmete käitlemise, sh. kõrvaldamisega, tegelevad ettevõtted peavad olema tunnustatud Veterinaar- ja Toiduameti poolt. Eri riskiastmega loomsed jäätmed tuleb käitlemiseks suunata Väike-Maarja loomsete jäätmete käitlustehasesse.

4.5. Muud eesmärgid

Rägavere vallas nagu teisteski Lääne-Virumaa valdades on oluliseks probleemiks olnud omavolilised jäätmete mahapaneku kohad. Viimastel aastatel on vallas tõhusa selgitustöö tulemusel õnnestunud piir panna uute kohtade tekkele ja vanade kasutamisele.

Eesmärgid:

- ebaseaduslikult jäätmete keskkonda viimise ärahoidmine;

- kontroll tekkivate jäätmevoogude üle.

Meetmed:

üheks meetmeks on jäätmetekitajate maksimaalne haaramine korraldatud jäätmekäitlussüsteemi, sest kui elanikud on jäätmeveoga liitunud ja prügikonteiner olemas, ei teki põhjust jäätmete keskkonda viskamiseks;

järelevalve tugevdamine valla poolt ebaseaduslike jäätmete mahapaneku kohtades;

elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine.

5. MÕJU KESKKONNALE

5.1. Jäätmekäitluse mõju keskkonnale

Jäätmekäitluse mõju keskkonnale avaldub mitmest aspektist, mõju keskkonnale võib olla nii otsene (loodusliku keskkonna reostamine, inimese tervise ja heaolu kahjustamine) kui kaudne (prügilate ümbruses maa hinna langus, prügilate sulgemisega kaasnev loodusressursi kulu). Oma olemuselt on jäätmekäitluse mõju nii lokaalne, regionaalne kui ka globaalne.

Jäätmekäitluse negatiivse keskkonnamõju kontrollimise ja vähendamise eeltingimuseks on kõigi jäätmetekitajate haaramine korraldatud jäätmekäitlussüsteemi ja kontroll tekkivate jäätmevoogude üle. Kõrvaldatavate jäätmete koguste vähendamine on võimalik läbi jäätmete kohapealse sorteerimise, mis loob eeldused suunata erinevaid jäätmeid kordus- ja taaskasutusse. Jäätmete kohtsorteerimist piiravad puuduvad sorteerimisharjumused ning lahuskogumise võimalused. Puuduseks on ka võimalike eraldikogutud jäätmete vastavate käitlusvõimaluste puudus, mistõttu võidakse käidelda ka eraldikogutud jäätmed koos segajäätmetega.

Jäätmekogumisel avaldab keskkonnamõju eelkõige toiduainete jääkide ning muude orgaaniliste jäätmete kogumine, nimetatud jäätmed hakkavad kogumisnõude harva tühendamise korral roiskuma, põhjustades nii haisu kui jääkvedelike teket. Ohtlike jäätmete kogumise ja hoiustamisega kaasneb ebaõigete lahenduste kasutamisel mõju eelkõige töötajate tervisele ja tööohutusele ning ümbritsevale keskkonnale.

Kodumajapidamistes (eriti hajaasustuses) toimub paratamatult teatav kogutavate jäätmete kohapealne kõrvaldamine – komposteerimine, põletamine. Korrektsel käitumisel korral ei oma teatavate jäätmeliikide kohapealne taaskasutamine või kõrvaldamine olulist negatiivset mõju.

Jäätmeveo keskkonnamõju on üldjuhul tagasihoidlik ning sarnane muu transpordist tuleneva keskkonnamõjuga – müra, transpordivahendite heitgaasid jmt. Jäätmeveo puhul tuleb kasutada selleks sobivaid vahendeid, et oleks välditud jäätmete mahapudenemine nii laadimistöödel kui veo käigus.

Reoveesette ebaõigel taaskasutamisel võib samuti avalduda negatiivne mõju, kusjuures mõju allikaks võivad olla nii settes olevad toitained kui ka raskemetallid.

Probleemiks on jäätmete ebaseaduslik ladestamine metsa- ja teeservadele ning põletamiseks mitte sobilike jäätmete põletamine. Eelkõige on see põhjustatud inimeste teadmatusest, millist kahju jäätmed tekitavad loodusele ning järelevalve puudumisest jäätmekäitluse üle.

5.2. Jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale

Jäätmekava kui jäätmeseaduse ühe osa rakendamisel on kõigi eelduste kohaselt positiivne mõju keskkonnale, eelkõige jäätmetest tekkiva reostuse vähendamise näol, samas kasutades erinevaid loodusressursse selle saavutamiseks.

Jäätmeseaduse kohaselt on üks suurimatest kohalikule omavalitsusele pandavatest kohustustest jäätmehoolduse arendamine oma haldusterritooriumil. Seega on käesolevas jäätmekavas analüüsitud eelkõige jäätmehoolduse rakendamise mõju keskkonnale.

Jäätmeseadus defineerib jäätmehooldust kui jäätmekäitlust (jäätmete kogumine, vedamine, taaskasutamine ja kõrvaldamine), järelevalvet jäätmekäitluse üle ja jäätmekäitluskohtade järeelhooldust. Vastavalt definitsioonile võib eeldada, et

jäätmehooldusel saab olla ainult positiivne mõju keskkonnale. Samas, olenevalt jäätmekäitluse meetoditest, võib erinevate käitlusprotsessidega tekkida ka negatiivne mõju. Lähtuvalt tunnustatud jäätmekäitlusmeetodite prioriteetsusest on esimene eesmärk jäätmeid mitte tekitada. Siiski tekkinud jäätmete taaskasutamismooduste eelistatud järjekord on järgmine: jäätmete korduskasutus, taaskasutus, ringlusse võtmine ja energiakasutus. Kõige viimase jäätmekäitlustoiminguna eelistatakse jäätmete kõrvaldamist.

Eeltoodust lähtuvalt on selge, et täna Eestis laialdaselt kasutatav jäätmete kõrvaldamine prügilasse ilma taaskasutamismooduste rakendamiseta on vähim mida me teha võime. Samas, jäätmete kõrvaldamine nõuetele vastavatesse prügilatesse omab keskkonnale siiski positiivsemat mõju kui jäätmete

kõrvaldamine nõuetele mittevastavatesse prügilatesse või niisama loodusesse hülgamine. Kuivõrd jäätmete hülgamist loodusesse esineb suhteliselt palju, on jäätmehoolduse kõige elementaarsemate nõuete täitmine esmaseks eesmärgiks ja omab positiivset mõju olemasolevale olukorrale.

5.3. Jäätmekäitluseks vajalik loodusvara

Jäätmeseaduses on jäätmekäitluseks vajaliku loodusvara all mõeldud vee, turba, savi ja pinnase kasutamise mahu hinnangut. Vähesel määral võivad erinevad loodusvarad leida kasutust jääkreostuste likvideerimisel, ebaseaduslike prügi mahapanekukohtade katmisel ja planeeritava maakondliku jäätme keskuse ning kompostimisväljaku rajamisel. Vaja minevat loodusvarade mahtu ei saa praegu täpselt hinnata ning see selgub juba konkreetsete tegevuste kavandamise ning projekteerimise käigus.

6. JÄÄTMEHOOLDUSE KAVANDAMINE, JÄRELVALVE JA RAHASTAMINE

6.1. Jäätmehoolduse kavandamine

Rägavere valla jäätmehoolduse kavandamisel on aluseks valla jäätmekava.

Jäätmekava peab olema kooskõlas kehtivate õigusaktide ning üleriigilise ja maakondliku jäätmekavaga ning arvestama jäätmemajanduse reaalse olukorraga.

Selle tagamiseks tuleb jäätmekava perioodiliselt üle vaadata ning vajadusel täiendada.

6.2. Teadlikkuse tõstmine ja järelevalve tõhustamine

Kaasaegse jäätmekäitluse arendamine ei ole üksnes tehniline, vaid ka sotsiaalne probleem. Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmekäitlust edendada. Valmisolek omakorda on seotud motivatsiooniga – parandada elukeskkonda tervikuna, vähendada jäätmekäitluse maksumust jne.

Elanike kaasamisel tehtava selgitustöö saab jagada kaheks:

- üldine süstemaatiline keskkonnakasvatuse, sh ka kõikidele sihtgruppidele suunatud säästva jäätmekäitluse selgitustöö;
- konkreetse jäätmekäitlusprogrammi käivitamise eelne ja selle toimimise ajal toimuv selgitustöö.

Iga konkreetse programmiga seotud teavitamine ja selgitustöö peab käivituma tunduvalt varem, enne tehnilise teostamise juurde asumist. Sõltuvalt käivitatava programmi iseloomust ja teostamiskohast võivad sihtgrupid olla järgmised:

kinnistute omanikud, kortermajade elanikud, koolilapsed, ettevõtjad.

Teadlikkuse tõusu saab kiirendada ka järelevalve tõhustamise kaudu.

Jäätmekäitluse üle teostavad järelevalvet Keskkonnainspeksioon ja tema piirkondlikud osakonnad. Keskkonnainspeksiooni Virumaa osakond asub Jõhvis (Pargi 15, 41537 Jõhvi; telefon 3395660 ja faks 3395661) ja Lääne-Viru büroo Rakveres (Kunderi 18, 44307 Rakvere; telefon 32 58 417, faks 32 58 418).

Keskkonnajärelevalve seaduse järgi on ka kohalik omavalitsus järelevalveasutus, millel on oma territooriumil Keskkonnainspeksiooniga samasugused õigused ja kohustused.

Järelevalve tõhustamise abinõud on järgmised:

- parem koostöö Keskkonnainspeksiooni ja omavalitsuse vahel;
- jäätmetekitajate jäätmearuande kohustus;
- avalikkuse kaasamine risustamisest ja jäätmete seadusevastasest ladestamisest teatamisele.

6.3. Koostöö teiste omavalitsustega

Rägavere vald on jäätmemajanduse valdkonnas teinud koostööd naabervaldade ja Rakvere linnaga. Rägavere vald on osalenud Lääne-Viru Omavalitsuste Liidu poolt korraldatud projektides. Osaletakse ka MTÜ Lääne-Virumaa Jäätmekekeskus tegevuses.

Koostöö naaberomavalitsustega osutub kasulikuks kindlasti ka edaspidi, näiteks pakendijäätmete kogumissüsteemi väljatöötamisel ning muudes valdkondades jäätmehoolduse arendamisel.

6.4. Jäätmehoolduse rahastamine

Jäätmehoolduse rahastamisel kehtib põhimõte, et jäätmetekitaja maksab oma jäätmete käitlemise eest ise. Jäätmevaldaja (-tekitaja) maksab jäätmete veo eest teenustasu, mis peab olema piisav, et katta jäätmekäitluskoha rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelehoolduskulud ning jäätmete veokulud. Ettevõtted kattavad ise kõik jäätmekäitlusega seotud kulutused.

Pakendijäätmete ja probleemtoodete käitlemisel rakendub Jäätmeseaduse kohaselt tootja vastutus, mis läbi nende jäätmete kogumist ja käitlemist rahastavad tootjad.

Tarbijale on jäätmete üleandmine tasuta, aga realselt makstakse jäätmete käitluskulud kinni toote ostmisel.

Omavalitsuse jäätmehoolduse arendamist toetatakse Jäätmeseaduse kohaselt olmejäätmete keskkonda viimise eest makstavast saastetasust. 75% maksatavast saastetasust läheb jäätmete päritolukoha kohaliku omavalitsuse eelarvesse ja 25% riigieelarvesse. Alates 2006. aasta 1. jaanuarist on saastetasu suuruseks tavajäätmete keskkonda viimisel 122,0 krooni tonni kohta. Alates 2008. aasta 1. jaanuarist on saastetasu 133 kroonini tonni kohta ja alates 2009. aasta 1. jaanuarist 156,5 kroonini tonni tavajäätmete kohta. Saastetasumäärasid suurendatakse jäätmete ladestamisel, kui prügila ei vasta jäätmeseaduse alusel kehtestatud nõuetele. Tavajäätmete puhul korrutatakse saastetasumäär kahega, alates 2009. aasta 1. jaanuarist kolmeka.

Muud jäätmehoolduse finantseerimisallikad on:

Riik – riiklike investeeringute programm (RIP);

Keskkonnainvesteeringute Keskus;

EL struktuurifondid ja muud fondid;

Kohalikud ettevõtjad – võib kaasata näiteks omavalitsuses keskkonnateadlikkuse suurendamiseks suunatud projektide ja kampaaniate läbiviimisesse;

Jäätmekäitlejad – taaskasutatavate jäätmete kogumist saab osaliselt finantseerida nende müügil saadavast tulust.

6.5 Tegevuskava ja rahastamine

6. Suurjäätmete käitlemine										
6.1. Elanike teavitamine suurjäätmete üleandmisvõimalustest	vt p 7		vt p 7		vt p 7		vt p 7		vt p 7	
7. Jäätmekäitlusinfo jagamine ja keskkonnateadlikkuse tõstmine										
7.1. Teavituskava väljatöötamine	*		*		*		*		*	VE
7.2. Teavitusprojektide läbiviimine	*		*		*		*		*	F, VE
8. Maakondliku jäätmekäitluskeskuse rajamine ja hooldus	*		*		*		*		*	(VV)
9. Jäätmekäitluse kavandamine ja järelvalve korraldamine	*		*		*		*		*	
9.1. Jäätmekava regulaarne ülevaatamine ja täiendamine			*		*		*		*	VE (VV)
9.2. Jäätmehoolduse kavandamine lähtuvalt jäätmekavast	*		*		*		*		*	(VV)
9.3. Jäätmevaldajate registri pidev täiendamine ja haldamine	*		*		*		*		*	(VV)
9.4. Erasisikute ja ettevõtete jäätmekäitluse kontrollimine, vajadusel rikkujate karistamine	*		*		*		*		*	
KOKKU										

Legend:

* - teostamise aasta märke	(JV) – teostajaks konkursi korras valitud jäätmevedaja
(VV) – teostajaks vallavalitsus	JVT – finantseerimine jäätmeveo teenustasust
VE – finantseerimine vallaelarvest	F – finantseerimine keskkonnafondidest projektipõhiselt
(T) – teostajaks tootjavastutusorganisatsioonid	ET – ettevõtete erakapitali investeering
(TO) – teostajaks taaskasutusorganisatsioon	

KOKKUVÕTE

Rägavere valla jäätmekavas 2009 – 2012 anti ülevaade ja analüüsi jäätmemajanduse hetkseisu Rägavere vallas. Sellest lähtuvalt toodi välja valla jäätmemajanduses olevad probleemid, püstitati eesmärgid jäätmemajanduse arendamiseks 2012. aastani ja koostati tegevuskava püstitatud eesmärkide täitmiseks.

Rägavere valla jäätmekava 2009 - 2012 koostamisel on arvestatud kehtivatest õigusaktidest tulenevate nõuete ja kohustustega. Arvestatud on jäätmeseadusest ja pakendiseadusest tulenevate muudatustega jäätmemajanduse korraldamisel.

Rägavere vallas tekkivad olmejäätmete ladestatakse hetkel peamiselt Rakvere prügilas. Samas ei kasuta osa elanikkonnast üldse jäätmekäitlusteenust. Vallas on võimalik üle anda ohtlikke jäätmeid iga-aastaste kogumisaktsioonide käigus.

Olulisemad jäätmemajanduse probleemid Rägavere vallas on järgmised:

- nõuetele mittevastav olmejäätmete käitus;
- madal keskkonnateadlikkus ja jäätmekäitlusalase informatsiooni vähesus;
- metsa- ja teedeäärsete alade risustamine jäätmetega.

Rägavere valla jäätmemajanduse arendamisel on üldisteks eesmärkideks:

- jäätmetekke stabiliseerimine;
- illegaalse jäätmekäitluse minimeerimine;
- sorteerimise ja taaskasutamise suurendamine.

Nende eesmärkide täitmiseks on oluline elanike keskkonnateadlikkuse kasv ja sorteerimisharjumuste juurutamine ning jäätmete kohtsorteerimise edendamine, sorteeritud jäätmete üleandmisvõimaluste loomine ning kontroll jäätmekäitluse üle.

Kontrolli aitab tagada võimalikult suure hulga jäätmevaldajate haaratus üldisesse jäätmekäitlus-süsteemi.

Olulisemateks tegevusteks jäätmemajanduse arendamisel

- Prügilasse ladestatavate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- Jäätmekäitlusalase järeelvalve tõhustamine;
- Elanike kaasamine ja keskkonnateadlikkuse edendamine;
- Koostöö teiste omavalitsustega.

Väljatoodud tegevuste elluviimine aitab korrastada jäätmemajandust Rägavere vallas. Saadakse parem ülevaade jäätmekäitlusest, laiendatakse sorteeritud jäätmete üleandmisvõimalusi ja parandatakse inimeste suhtumist ning suurendatakse nende teadmisi jäätmetega ümberkäimisest. See kõik aitab vähendada jäätmekäitlusest tulenevat negatiivset keskkonnamõju.

Jäätmekava rakendamine on oluline, et säilitada Rägavere vallas meeldiv elukeskkond ja tagada säästev areng.

KASUTATUD MATERJALID

1. Jäätmeseadus (RT I 2004, 9, 52)
2. Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (RT I 1993, 37, 558)
3. Pakendiseadus (RT I 2004, 41, 278)
4. Keskkonnatasude seadus (RT I 2005, 67, 512)
5. Keskkonnajäreelvalve seadus (RT I 2001, 56, 337)
6. Keskkonnaministri 29. 04. 2004. a. määrus nr 38 „Prügilade rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded”.
7. Jäätmekava koostamise juhend. 2003, REC Estonia
8. Üleriigiline jäätmekava. 2002, Keskkonnaministeerium
9. Lääne-Virumaa jäätmehoolduse arengusuunad. Rakvere 2004, Taimar Ala.
10. Rägavere valla arengukava aastateks 2008-2010.
11. Rägavere Vallavolikogu 21. veebruar 2008. määrus nr 61 „Rägavere valla jäätmehoolduseeskiri”
12. Rägavere Vallavolikogu 22.05.2003. a. määruse nr 10 „Rägavere valla heakorra eeskiri”
13. Tallinna linna kodumajapidamistes tekkivate olmejäätmete koostise ja koguse uuring. Tallinn 2004, AS Entec

14. www.ragaverevv.ee
15. www.envir.ee
16. www.uikalaprugila.ee
17. www.virol.ee

LISAD

Biologunevad jäätmed on anaeroobselt või aeroobselt lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, paber ja papp;

Bioloogiline ringlussevõtt on jäätmete biologunevate osade lagundamine kontrollitavates tingimustes ning mikroorganismide abil, mille tulemusena saadakse stabiliseeritud orgaanilised jääkmaterjalid või metaan. Prügilasse ladestamist ei loeta bioloogilise ringlussevõtu vormiks;

Jäätmed on mis tahes jäätmekategooriasse kuuluv vallasasi või kinnistatud laev, mille valdaja on ära visanud, kavatseb seda teha või on kohustatud seda tegema.

Jäätmehooldus on jäätmekäitlus, järelevalve jäätmekäitluse üle ja jäätmekäitluskohtade järeelhooldus;

Jäätmekeskus on tugiprügila, kus toimub jäätmete ümberlaadimine, taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumine ning biologunevate jäätmete kompostimine;

Jäätmekäitlus on jäätmete kogumine, vedamine, taaskasutamine ja kõrvaldamine;

Jäätmekäitluskoht on tehniliselt varustatud ehitis jäätmete kogumiseks, taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks. Jäätmekäitluskoht on ka maa-ala, kus jäätmete taaskasutamine võimaldab parendada mullaviljakust, maa-ala keskkonnaseisundit või selle kasutusvõimalusi;

Jäätmete energiakasutus on jäätmete taaskasutamismoodus, kus põletuskõlblikke jäätmeid kasutatakse energia tootmiseks nende põletamisel eraldi või koos muude jäätmete või kütusega, kasutades ära tekkinud soojuse;

Jäätmete kogumine on jäätmete kokkukorjamine, sortimine ja segukoostamine nende edasise veo või tekkekohas taaskasutamise või kõrvaldamise eesmärgil;

Jäätmete korduskasutus on jäätmete taaskasutamismoodus, kus jäätmeid kasutatakse nende esialgsel otstarbel, see tähendab samal otstarbel kui tooteid, millest nad on tekkinud;

Jäätmete kõrvaldamine on nende keskkonda viimiseks või selle ettevalmistamiseks tehtav toiming;

Jäätmete ringlussevõtt on jäätmete taaskasutamismoodus, kus jäätmetes sisalduvat ainet kasutatakse tootmisprotsessis esialgsel või muul otstarbel, kaasa arvatud bioloogiline ringlussevõtt, välja arvatud jäätmete energiakasutus;

Jäätmete taaskasutamine on jäätmekäitlustoiming, millega jäätmed või neis sisalduv aine või materjal võetakse kasutusele toodete valmistamisel, töö tegemisel või energia tootmisel, või seda ettevalmistav tegevus;

Jäätmete töötlemine on nende mehaaniline, termiline, keemiline või bioloogiline mõjutamine, kaasa arvatud sortimine ja pakendamine, mis muudab jäätmete omadusi eesmärgiga vähendada jäätmete kogust või ohtlikkust, hõlbustada nende käitlemist või kõrvaldamist või tõhustada nende taaskasutamist. Jäätmete töötlemiseks ei loeta nende kokkupressimist jäätmete mahu vähendamise eesmärgil, nagu vedamisel või ladestamisel prügilasse;

Jäätmetekitaja on isik või seaduse alusel asutatud muu asutus, kelle tegevuse käigus tekivad jäätmed, või isik, kelle tegevuse tulemusel jäätmete olemus või koostis muutub;

Jäätmevaldaja on jäätmetekitaja või muu isik või seaduse alusel asutatud muu asutus, kelle valduses on jäätmed;

Korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või –kohtadesse kohaliku omavalitsuse organi korraldatud konkursi korras valitud ettevõtja poolt;

Metallijäätmed on oma põhikoostiselt ehedatest mustmetallidest või värvilistest metallidest või nende sulamitest koosnevad jäätmed;

Ohtlikud jäätmed on jäätmed, mis vähemalt ühe jäätmeseaduse § 8 nimetatud kahjuliku toime tõttu võivad olla ohtlikud tervisele, varale või keskkonnale;

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise või omaduste poolest samalaadsed jäätmed. Olmejäätmetes võib

sisalduda nii tava- kui ka ohtlike jäätmeid;

Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba (toormest kuni valmiskaubani) hoidmiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks ja esitlemiseks kogu tsükli vältel tootjast tarbijani. Pakendiks loetakse ka samal eesmärgil kasutatavaid ühekorra tooteid;

Pakendijäätmed on mis tahes pakend või pakendimaterjal, mis on jäätmed jäätmeseaduse § 2 tähenduses, välja arvatud tootmisjäätmed;

Pakendi korduskasutus on mis tahes toiming, mille käigus korduskasutuspakend täidetakse uuesti või kasutatakse pakendit algselt mõeldud otstarbeks, tehes seda turul leiduvate ning pakendi uuesti täitmist võimaldavate abitoodete abil või selliste abitoodete abita. Selline korduvalt kasutatud pakend muutub pakendijäätmeteks, kui ta ei kuulu enam korduskasutusele.

Pakendiettevõtja on isik, kes majandus- või kutsetegevuse raames pakendab kaupa, veab sisse või müüb pakendatud kaupa.

Probleemtoode on toode, mille jäätmed põhjustavad või võivad põhjustada tervise- või keskkonnoahtu, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäärast risustamist. Probleemtoodete hulka kuuluvad: patareid ja akud; PCB-sid sisaldavad seadmed; mootorsõidukid ja nende osad; elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad;

Prügila on jäätmekäitluskoht, kus jäätmed ladestatakse maa peale või maa alla, kaasa arvatud jäätmekäitluskoht, kuhu jäätmetekitaja ladestab jäätmed tekkekohal (käitisesisene prügila), ja jäätmekäitluskoht, mida kasutatakse püsivalt jäätmete vaheladustamiseks vähemalt aasta vältel;

Püsijäätmed on tavajäätmed, milles ei toimu mingeid olulisi füüsikalisi, keemilisi ega bioloogilisi muutusi. Püsijäätmed ei lahustu, põle ega reageeri muul viisil füüsikaliselt ega keemiliselt, nad ei ole biolagunevad ega mõjuta ebasoodsalt muid nendega kokkupuutesse sattuvaid aineid viisil, mis põhjustaks keskkonna saastumist või kahju inimese tervisele. Püsijäätmete leostuvus veekeskkonnas, ohtlike ainete sisaldus ning nõrgvee ökotoksilisus ei põhjusta täiendavat keskkonnakoormust, seda eriti põhja- ja pinnavee kvaliteedinõudeid silmas pidades;

Tavajäätmed on kõik jäätmed, mis ei kuulu ohtlike jäätmete hulka.

Tootja on Jäätmeseaduse tähenduses isik, kes valmistab ja müüb tooteid oma kaubamärgi või –nimetuse all, sõltumata müügiviisist, kaasa arvatud posti- ja elektroonika müük; tegeleb teiste poolt valmistatud toodete edasimüügiga, sõltumata müügiviisist, kaasa arvatud posti- ja elektroonika müük; veab sisse tooteid Eestisse nende turustamise või edasimüümise eesmärgil.